

A MAGYAR NEMZETI BANK SZEKTORÁLIS KOCKÁZATÉRTÉKELÉSE

2022
AUGUSZTUS

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	6
2. A Pandémia és az orosz-ukrán konfliktus hatásai.....	7
3. Kockázatértékelés.....	8
3.1. Hitelintézeti szektor	8
1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában	8
2. Inherens kockázatértékelés:	8
3. Az ellenőrzések minősége	10
4. Felügyeleti tevékenység	10
5. Azonosított jogsértések	11
6. Alszektorok.....	11
7. Maradványkockázat	12
3.2. Pénzforgalmi intézményi szektor	12
1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában	12
2. Inherens kockázatértékelés	13
3. Az ellenőrzések minősége	14
4. Felügyeleti tevékenység	15
5. Azonosított jogsértések	15
6. Alszektorok.....	15
7. Maradványkockázat	16
3.3. Elektronikuspénz-kibocsátó szolgáltatói szektor	17
1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában	17
2. Inherens kockázatértékelés	17
3. Az ellenőrzések minősége	18
4. Felügyeleti tevékenység	18
5. Azonosított jogsértések	18
6. Maradványkockázat	18
3.4. Pénzváltó irodák.....	19
1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában	19
2. Inherens kockázatértékelés	19
3. Az ellenőrzések minősége	20
4. Felügyeleti tevékenység	20
5. Azonosított jogsértések	21
6. Maradványkockázat	21

3.5. Befektetési vállalkozások	21
1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 21	
2. Inherens kockázatértékelés	21
3. Az ellenőrzések minősége	23
4. Felügyeleti tevékenység	23
5. Azonosított jogsértések	23
6. Maradványkockázat:	23
3.6. Kollektív befektetési vállalkozások/alapkezelők	23
1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 23	
2. Inherens kockázatértékelés	24
3. Az ellenőrzések minősége	25
4. Felügyeleti tevékenység	25
5. Azonosított jogsértések	25
6. Maradványkockázat	26
3.7. Egyéb pénzügyi szolgáltatók.....	26
1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 26	
2. Inherens kockázatértékelés	26
3. Az ellenőrzések minősége	27
4. Felügyeleti tevékenység	27
5. Azonosított jogsértések	28
6. Maradványkockázat:	28
3.8. Életbiztosítók.....	28
1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 28	
2. Inherens kockázatértékelés	28
3. Az ellenőrzések minősége	29
4. Felügyeleti tevékenység	29
5. Azonosított jogsértések	29
6. Maradványkockázat	30
3.9. Életbiztosítás közvetítő	30
1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 30	
2. Inherens kockázatértékelés	30
3. Az ellenőrzések minősége	31

4.	Felügyeleti tevékenység	31
5.	Azonosított jogsértések	31
6.	Alszektorok.....	32
7.	Maradványkockázat	33
3.10.	Bizalmi vagyonkezelők	33
1.	A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 33	
2.	Inherens kockázatértékelés	34
3.	Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések.....	34
4.	Maradványkockázat	35
3.11.	Pénztárak.....	35
1.	A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 35	
2.	Inherens kockázatértékelés	35
3.	Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések.....	36
4.	Maradványkockázat	36
3.12.	Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatók	37
1.	A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 37	
2.	Inherens kockázatértékelés	37
3.	Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések.....	37
4.	Maradványkockázat	38
3.13.	Utalvány-kibocsátók.....	38
1.	A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 38	
2.	Inherens kockázatértékelés	38
3.	Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések.....	39
4.	Maradványkockázat	39
3.14.	Piacműködtetők	39
1.	A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 39	
2.	Inherens kockázatértékelés	39
3.	Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések.....	40
4.	Maradványkockázat	40
3.15.	Pénzpiaci közvetítők.....	40
1.	A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 40	

2.	Inherens kockázatértékelés	40
3.	Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések.....	41
4.	Maradványkockázat	42
3.16.	Pénzfeldolgozók	42
1.	A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában 42	
2.	Inherens kockázatértékelés	42
3.	Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések.....	43
4.	Maradványkockázat	43
4.	ÖSSZEGZÉS	44

1. BEVEZETÉS

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (**Pmt.**) 28. §-ára figyelemmel, a Magyar Nemzeti Bank (**MNB**) a szektorális kockázatértékelésnek elvégzésekor tekintettel volt a Nemzeti Kockázatértékelésre (**NRA**), illetve annak felülvizsgálatának eredményére.

Jelen kockázatértékelés a nemzetközi tapasztalatokat is figyelembe veszi, így az Európai Bizottság a határokon átnyúló tevékenységekhez kapcsolódó és a belső piacot érintő pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatok értékeléséről szóló jelentését (**Szupranacionális kockázatértékelés**), illetve az European Banking Authority (**EBA**) által kiadott alábbi iránymutatásokat és véleményt is:

- *a pénzmosás elleni küzdelemmel és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos felügyelet kockázatalapú megközelítésének jellemzőiről, valamint a kockázatalapú felügyelet során szükséges lépésekről, az (EU) 2015/849 irányelv 48. cikkének (10) bekezdése alapján (az ESAs/2016/72 közös iránymutatás módosítása) (EBA/GL/2021/16)*
- *az (EU) 2015/849 irányelv 17. cikke és 18. cikkének (4) bekezdése szerint az ügyfél-átvilágításról, valamint a hitelintézetek és a pénzügyi intézmények által az egyedi üzleti kapcsolatokhoz és az üzleti megbízásokhoz kapcsolódó pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázat értékelése során figyelembe veendő tényezőkről (a továbbiakban: a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázati tényezőkről szóló iránymutatások), amelyek hatályon kívül helyezik és felváltják a JC/2017/37 hivatkozási számú iránymutatásokat (EBA/GL/2021/02)*
- *Opinion of the European Banking Authority on the risks of money laundering and terrorist financing affecting the European Union's financial sector (EBA Opinion)*

Az **EBA Opinion** részben valamennyi külföldi illetékes felügyeleti hatóság által kitöltött kérdőíveken alapul, amely kérdőívet az MNB is kitöltötte és megküldte az EBA-nak. Az egyes szektorok értékelésénél a kérdőív kitöltése során megadott válaszok részletezése is megtörtént.

Jelen kockázatértékeléshez hozzájárul továbbá az Európai Felügyeleti Hatóságok (**ESA**) által kiadott *a hitelintézetek és pénzügyi intézmények felügyeletéért felelős illetékes hatóságok között az (EU) 2015/849 irányelv alkalmazásában történő együttműködésről és információcseréről* szóló iránymutatás (JC/2019/81) (**AML/CFT kollégiumokról szóló ESA iránymutatás**) alapján felállított kollégiumok működése során szerzett egyes csoporthoz, annak tagjaihoz tartozó információk, kockázatok is egyaránt.

Azon szektoroknál, ahol az üzleti modellek jellege, a szektor globális összefüggésben felmerülő sebezhetőségeknek a kitettsége, illetve a pénzügyi információs egység fenyegetettségi jelentései, riasztásai és tipológiai külön nem kerültek részletezésre, úgy az MNB – amennyiben az adott szektor, alszektor vonatkozásában rendelkezésre állt – az NRA alapján értékelte az adott szektor érintett jellemzőit.

Jelen szektorális kockázatértékelést az MNB rendszeresen (kétévente) vagy eseti jelleggel felülvizsgálja. Amennyiben ML/TF kockázatot növelő tényező merül fel, úgy jelen kockázatértékelés felülvizsgálata megtörténik és az azonosított kockázatnak megfelelően az érintett szektor, alszektor, illetve al-alszektor értékelése a kockázatnak megfelelően szintén módosul.

Az MNB rendszeresen felülvizsgálja a szolgáltatók részére közzétett útmutatók, mintadokumentumok, vagy tájékoztatások megfelelőségét, többek között a nemzeti vagy európai jogszabályok változásait, a nemzeti vagy szupranacionális kockázatértékelés módosításait, illetve a jelen kockázatértékelés módosításait követően.

Jelen kockázatértékelésben használt fogalmak – eltérő rendelkezés hiányában – a Pmt. és az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló törvény szerinti szűrőrendszer kidolgozásának és működtetése minimumkövetelményeinek részletes szabályairól szóló 26/2020. (VIII. 25.) MNB rendelet (**MNB Rendelet**) meghatározottak szerint értelmezendők.

2. A PANDÉMIA ÉS AZ OROSZ-UKRÁN KONFLIKTUS HATÁSAI

A COVID-19 világjárvány jelentős befolyást gyakorolt a pénzügyi rendszerre, új kihívásokkal néztek szembe a szolgáltatók. Az eddig nem tapasztalt, sajátos helyzetre, új kockázatokra az EBA Opinion is kitér. A pandémia egyes szolgáltatók bevételeinek csökkenését eredményezte, amelynek következménye lehetett munkavállalók elbocsátása, ezzel hatást gyakorolva a szolgáltatók AML/CFT megfelelésére is egyaránt. Az emberi érintkezések mérséklése érdekében az ügyfél-átvilágítási intézkedéseket a szolgáltatók nem személyesen, hanem távolról végzik/végezték, amely eljárás nagyobb ML/TF kockázatot rejt/rejtett magában, különösen arra a tényre tekintettel, hogy a távoli azonosításra a szolgáltatóknak gyorsan kellett átállniuk, amely tovább növelte a távoli azonosításra használt rendszerekkel járó kockázatokat, illetve egyúttal csökkentette a kockázatok mérséklése érdekében hozott intézkedések hatékonyságát. A járványhelyzetre tekintettel új tipológiák bevezetése is szükségessé vált. A pandémiás helyzet átrendezte továbbá sok esetben az üzleti szokásokat, amely nehezítette a tranzakciós szűrések során az ügyfél profil alapú figyeléseket. A pénzügyi rendszerre hatással volt a nagymértékű, hektikus árfolyamingadozás is, amely már önmagában növelte a tőkekivonást a pénzügyi rendszerből, ezzel turbulenciát okozva a szolgáltatók szűrési gyakorlatában. A pandémia hozadéka továbbá, hogy a bankkártyával történő fizetés szélesebb körben történő elterjedése, készpénz használatától, aki teheti tartózkodik, amely a készpénzhasználat fokozatos visszaszorulását eredményezheti.

A COVID-19 világjárvány a felügyelet munkáját is nagyban befolyásolta, a járvány visszaszorítása érdekében, az EBA Opinion alapján megállapítható, hogy számos illetékes hatóság távolról végezte, végzi a felügyeleti tevékenységét.

Orosz-ukrán konfliktus következtében, EU Oroszország ellen szankciókat vezetett be válaszul az Ukrajna elleni orosz katonai agresszióra, valamint az orosz fegyveres erők által Ukrajnában elkövetett atrocitásokra. Ezen konfliktus és a célzott pénzügyi szankciók mellett bevezetett atipikus szankciók jelentős hatást gyakorolnak a pénzügyi rendszerre, egyes atipikus szankciók plusz jelentéstételi kötelezettséget is előírnak a szolgáltatóknak. Az orosz-ukrán konfliktus hatása továbbá az orosz tőke kivonulása az EU pénzügyi rendszeréből, illetve a háború elől az EU-ba, Magyarországra érkező menekültek megjelenése. Így a szolgáltatóknak a szankciók betartása mellett, különös figyelmet szükséges fordítaniuk arra, hogy az ukrán menekültek számára megfelelően biztosítsák a hozzáférést az EU pénzügyi rendszeréhez. Jelen helyzetben a szolgáltatók szerepvállalása felértékelődik és nagyobb hangsúly helyeződik a szankciók betartásának biztosítására, így feltételezhető, hogy a szolgáltatók AML/CFT erőforrásának jelentős része a szankciós területre összpontosul.

Mind a COVID-19 világjárvány, mind az orosz-ukrán konfliktus érezteti a hatását valamennyi szektorban, amelyhez társítható ML/TF kockázatok az inherens kockázatok meghatározásánál minden esetben figyelembevételre kerültek.

3. KOCKÁZATÉRTÉKELÉS

3.1. Hitelintézeti szektor¹

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Magyarországon tevékenységet folytató, az MNB felügyelete alá tartozó hitelintézetek száma 40 és 50 közötti. Összetettségét tekintve, több olyan hitelintézet található Magyarországon, amelynek az anyavállalata más tagállamban került engedélyezésre. Jellemzően a hitelintézeti szektorhoz tartozó magyarországi hitelintézetek külföldi székhelyű hitelintézetnek a leányvállalatai, fióktelepei. Az anyavállalatok esetében megállapítható, hogy jellemzően több mint három tagországban rendelkeznek leányvállalattal vagy fiókteleppel, így az AML/CFT kollégiumokról szóló ESA iránymutatás alapján ezen esetekben AML/CFT kollégium felállítása megtörtént. Az AML/CFT kollégium keretében a tagországok illetékes hatóságai, illetve – az AML/CFT kollégiumokról szóló ESA iránymutatásban meghatározott esetekben – harmadik országok felügyeletei közötti információcsere, tudásmegosztás történik, amely kockázatsökkentő tényezőként értékelendő. Ezen tulajdonosi struktúra, külföldi érdekeltség a határokon átnyúló kockázatok értékelésénél is figyelembevételre került.

A kölcsön- és hitelügyletek, valamint a hitelkártyák elsődlegesen bankokhoz, egyéb szakosított hitelintézetekhez, jelzálog hitelintézetekhez kapcsolódnak. A hitelintézetek által végzett egyéb tevékenységekhez, így például a pénzforgalmi szolgáltatásokhoz, fizetési számlához; biztosításhoz; befektetési szolgáltatásokhoz; pénzváltáshoz; széfszolgáltatáshoz, illetve esetlegesen a pénzküldési szolgáltatásokhoz (Money or Value Transfer Services) (**MVTS szolgáltatók**) és az elektronikus pénzhez kapcsolódó üzleti modellek jellegének részletezését az NRA tartalmazza.

A hitelintézeti szektoron belül a szolgáltatók tevékenységének jellege, illetve a közös csoporthoz tartozás, az AML/CFT kollégium felállítása szerint az alábbi alszektorok kerültek kialakításra:

- Szakosított hitelintézet
- AML/CFT kollégium mellett működő külföldi érintettségű csoporttag

2. Inherens kockázatértékelés:

a. A hitelintézeti szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB a termékeknek/szolgáltatásoknak Nagyon jelentős kockázati besorolást rendelt, míg az ügyfeleket, földrajzi és értékesítési csatornát érintő kockázatok Jelentős kockázati besorolást kaptak.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Nagyon jelentős
Ügyfelek	Jelentős
Földrajzi	Jelentős
Értékesítési csatorna	Jelentős

A hitelintézeti szektorra jellemző az összetettség, külföldi, mind tagállami, mind harmadik ország állampolgárai is megjelennek a hitelintézeti szektort kitevő szolgáltatók ügyfélkörében, illetve több hitelintézet rendelkezik külföldi érdekeltséggel. Mindezek alapján, a hitelintézeti szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok Jelenetősnek tekinthetők.

¹ a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 8. § (1) bekezdés alapján: „Hitelintézet az a pénzügyi intézmény, amely a 3. §-ban meghatározott pénzügyi szolgáltatások közül legalább betétet gyűjt, vagy más visszafizetendő pénzeszközt fogad el a nyilvánosságtól - ide nem értve a jogszabályban meghatározott nyilvános kötvénykibocsátást -, valamint hitelt és pénzkölcsönt nyújt.”

A szolgáltatásokat tekintve a hitelintézetek vonzó pénzmosási célpontként szolgálnak, a portfólió komplexitása, a széleskörű termékválaszték, a magasabb pénzmosási kockázatot hordozó termékek megléte is jellemző.

Az EBA Opinion kiemelte, hogy az illetékes hatóságok az ügyfeleket, a termékeket és a szolgáltatásokat tekintették a magasabb szintű inherens kockázatot jelentő tényezőknek. A földrajzi kockázatokat azok a hatóságok is kiemelték, amelyek olyan hitelintézeteket felügyelnek, amelyeknek nagy a nem rezidens ügyfelek aránya, nagy volumenű tranzakciókat hajtanak végre magas kockázatú országokkal, vagy levelező banki tevékenységet folytatnak.

A szektorban jellemző, hogy a szolgáltatók továbbra is szabályalapú megoldásokat vagy utasításokat várnak az AML/CFT politikák végrehajtásához, a kockázatalapú megközelítésük hatékonysága még fejlesztésre szorul. Az erőforrások elosztása is sok esetben nem hatékony, mert a szolgáltatók költségek és kiadások csökkentésének módjait kívánják megtalálni, mintsem a kockázatalapú eljárásokra összpontosítani, ami jelentős kockázati tényező. Általánosságban továbbá elmondható, hogy a szektorhoz tartozó szolgáltatók fejlesztendő AML tranzakciómonitoring rendszerekkel, valamint a gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozó politikákkal és eljárásokkal rendelkeznek. A szolgáltatók felügyelet felé történő adatszolgáltatási gyakorlata fejlesztendő, az ügyfél-átvilágítás során a pénzeszköz források beszerzésének gyakorlata elmarad az elvárásoktól, valamint az összes releváns AML tipológia, „redflag-ek” számos esetben nem találhatók meg a rendszerekben. További kockázat, hogy a vizsgálatoknál sokszor felmerül a képzések, a személyzet megfelelő ismereteinek és tudatosságának hiánya, amely jelentősen befolyásolhatja a hatékonyságot.

További jellemző hiányosság az MNB által előírt kötelező szűrések elvégzésének hiánya, valamint a kockázatalapúság hiánya a szűrési gyakorlatban, melynek oka, hogy a hitelintézetek nem megfelelően ismerik fel a rájuk jellemző kockázatokat, vagy az általuk detektált kockázatok kiszűrésére nem alakítanak ki megfelelő szűrőrendszert.

A hitelintézetek esetében kiemelendő a levelező banki kapcsolatok által jelentett kockázat. A 2020. évi adatszolgáltatás alapján a hitelintézetek 3 588 levelező banki kapcsolattal rendelkeztek. A levelezőbanki kapcsolatok során kiemelten fontos a levelezett bankok által jelentett kockázatok beazonosítása, kellően részletes KYC folyamat kialakítása, figyelemmel arra, hogy az ügyfelek egyes tranzakciói a levelezőbankok közreműködésével kerülnek továbbításra, így az ügyfél nem csak a számlavezető, de a levelezőbank részére is kockázatot jelentenek.

További kapcsolódó kockázat a magyar hitelintézetek által vezetett tranzitszámlákkal kapcsolatosan merült fel. Ez a jelenség jól látszik a szolgáltatók bejelentéseiből és a nemzetközi megkeresésekből. A tranzit fizetési számlák esetén a számlára a külföldi forrásszámláról érkező jóváírások és a külföldi célszámlára irányuló terhelések összege közel azonos, és az átutalások mögött nem azonosítható racionális gazdasági indok. Az átutalások jellemzően külföldi székhelyű hitelintézetek által vezetett fizetési számlákról érkeznek, illetve általában a küldő országtól eltérő országban (elsősorban pénzügyi központokban) bejegyzett, de külföldi székhelyű hitelintézethez utalják tovább az összegeket.

További kockázatot növelő tényező, kiemelt kockázat a bűncselekményekből származó jövedelmek áramlása a bankszektorba, és még mindig gyakori jelenség, hogy kisebb összegű juttatásokért cserébe strómanok vesznek részt bankszámlanyitásokban.

Jelenleg kockázat a 2. fejezetben kifejtett orosz-ukrán konfliktus, amelynek következtében a szektorhoz tartozó egyik szolgáltató, a Sberbank Magyarország Zrt. az osztrák anyavállalatától és a – nemzetközi szankciók által sújtott – orosz Sberbanktól érkező negatív hatások miatt került súlyos fizetőképességi (likviditási) és tőkehelyzetbe. Az európai szanálási hatóság végelszámolást indított a magyar Sberbank anyavállalatánál, az osztrák Sberbank Europe AG-nál, majd a Sberbank Magyarország Zrt. súlyos likviditási és tőkehelyzete miatt az MNB 2022. március 2-i hatállyal visszavonta a hazai hitelintézet tevékenységi engedélyét és elrendelte annak végelszámolását. Ennek hatására a szolgáltatóknak olyan új ügyfél kapcsolat létesítéseket kell elvégezniük a korábbi Sberbank ügyfelek vonatkozásában, ahol nem rendelkeznek ügyfél profillal és a partner korábbi kockázati értéktételét sem ismerhetik meg.

A Sberbank Magyarország Zrt. végelszámolására további hatást gyakorol a Tanács (EU) 2022/1273 rendelete (2022. július 21.) az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 269/2014/EU rendelet módosításáról **(269/2014/EU rendelet)**. A 269/2014/EU rendelet I. Mellékletének a „II. Szervezetek” részébe 2022. július 21-ei hatállyal felkerült az orosz Sberbank, mint célzott szankcióval érintett szervezet. Az orosz Sberbank szankciós listára történő felkerülése alapján a 269/2014/EU rendelet – 2. cikkére tekintettel – szankcióval érintettek továbbá az orosz Sberbankkal összefüggésbe hozható természetes vagy jogi személyek, szervezetek, így a Sberbank Magyarország Zrt. is, következésképp a hozzájuk tartozó, az ezek birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló minden pénzeszközt és gazdasági erőforrást is be kell fagyasztani. Azonban a 269/2014/EU rendelet 6b. cikk (2a) bekezdése alapján a tagállam illetékes hatóságai engedélyezhetik „*egyres befagyasztott pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felszabadítását, vagy egyes pénzeszközöknek vagy gazdasági erőforrásoknak az említett szervezet számára történő rendelkezésre bocsátását, az illetékes hatóságok által megfelelőnek ítélt feltételek mellett, és annak megállapítását követően, hogy az ilyen pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások szükségesek a 2022. július 21. előtt e szervezettel végrehajtott műveleteknek, megkötött szerződéseknek vagy egyéb megállapodásoknak - többek között a levelezőbanki kapcsolatoknak - 2023. augusztus 22-ig történő megszüntetéséhez.*”. Magyarországon engedélyt a (Nemzeti Adó- és Vámhivatal Pénzmosás Elleni Információs Irodája **(NAV PEI)**) adhat.

b. A hitelintézeti szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A hitelintézeti szektorra jellemző az összetettség, külföldi, mind tagállami, mind harmadik ország állampolgárai is megjelennek a hitelintézeti szektort kitevő szolgáltatók ügyfélkörében, illetve több hitelintézet rendelkezik külföldi érdekeltséggel. A határokon átnyúló ML/TF kockázatot jelenleg nagyban befolyásolja az orosz-ukrán konfliktus, amely következtében Magyarországra érkező menekültek száma nő. További kockázati tényezőként értékelendő az orosz tőke bankrendszerből történő kiáramlása. Mindezen tényezőkre tekintettel, a hitelintézeti szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok Jelenetősnek értékelendők.

Az MNB a fenti valamennyi kockázatot mérlegelve a hitelintézeti szektor inherens kockázatát Nagyon jelentősnek értékeli.

Inherens kockázat: **Nagyon jelentős**

3. Az ellenőrzések minősége

Az MNB a hitelintézeti szektor általi ellenőrzések megfelelőségének és minőségének értékelésénél a szolgáltatók egészére kiterjedő, illetve az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázatértékeléseket, a monitoringhoz kapcsolódó eljárásokat, azok hatékonyságát értékelte gyengének, míg az ellenőrzések egyéb területeit az MNB jónak tekintette.²

A szektorban a legnagyobb kockázat a szolgáltatók tranzakciómonitoring rendszereinek hatékonysága, az ügyfél-átvillágítási folyamatok hiányosságai, a bejelentések hatékonysága, valamint az ügyfelek és az egész szolgáltatóra kiterjedő kockázatértékelések minősége. A szektorok között a hitelintézeti szektorban a legjobb viszont az ügyfél-azonosítási folyamatok és politikák megfelelősége, valamint az ML/FT kockázatokkal kapcsolatos tudatosság.

4. Felügyeleti tevékenység

A kockázatsökkentő tényezőknél megjelenik, hogy az MNB az utóbbi években hangsúlyt fektetett a hitelintézeti szektor szereplőinek kockázatalapú felügyeletére, amelynek következtében nagyszámú kockázatos ügyfél hagyta el a magyar pénzügyi piacot, a készpénzfizetések és a valutaforgalom is csökkent. A felügyeleti stratégia kidolgozásánál –

² Az EBA részére benyújtott, az MNB által kitöltött „*Opinion on the ML/TF risks affecting the EU's financial sector - 2020 Questionnaire Part 2: Risk Assessments*” dokumentumban a szektort érintően a szolgáltatók által alkalmazott kontrolloknál megadott értékelés szerinti összefoglalás.

figyelemmel a kockázatalapú felügyelésre – az MNB azon szolgáltatók vizsgálatára helyezte a hangsúlyt, amelyek magasabb kockázati profillal rendelkeznek. Az on-site vizsgálatok mellett off-site vizsgálatokra is sor került. Megállapítható, hogy az elmúlt időszakban a pandémia következtében az off-site vizsgálatok túlsúlya volt jellemző. A hitelintézetek folyamatos felügyeletét továbbá az éves és negyedéves adatszolgáltatások segítik.

5. Azonosított jogsértések

Az MNB számos jogsértést azonosított a hitelintézeti szektorban, amely leginkább az ügyfelek kockázatértékelésével, a gyanús tranzakciók riportjaival, valamint a képzésekkel és a tudatossággal kapcsolatban kerültek feltárára.

Az MNB vizsgálatai során folyamatosan visszaméri a hitelintézeteknél felmerülő kockázatokat. Az MNB a 2018-2020. időszakban 26 hitelintézetnél folytatott le vizsgálatot (vizsgálatokat). Ezen vizsgálatok kapcsán az MNB 210 esetben tett megállapítást, 19 esetben került sor határozat kiadására, a határozatokban 270.150.000 forint bírság megfizetésére kötelezte a vizsgált intézményeket. Legjelentősebb számban az ügyfél-átvilágítás, a tranzakciómonitoring és a bejelentés témakörben tett megállapításokat az MNB.

A tranzakció monitoring hiányosságai a 2018-2020 időszakban folyamatosan jelen voltak a vizsgálatok során. A monitoring rendszerrel szemben támasztott elvárások fokozódtak, végrehajtásuk vonatkozásában határidők kerültek bevezetésre, ennek betartása azonban a szolgáltatóknál számos esetben nem biztosított. Ez a kockázat korrelál a vállaltirányítás során tapasztalt hiányosságok számának növekedésével, mely részben az AML/CFT terület nem megfelelő erőforrás-ellátottságából adódik.

Az MNB az elmúlt időszakban lefolytatott vizsgálatai során az alábbi területeken detektált kontrollhiányosságokat:

- új belépő dolgozók oktatása
- kockázatok azonosítása, belső kockázatértékelés
- a pénzmosás gyanús ügyletek kiszűrését biztosító monitoring rendszerek
- NAV PEI részére teljesítendő bejelentések
- IT támogató rendszerek
- a pénzmosási bejelentésen felüli, további kockázatcsökkentő intézkedések
- védelmi vonalak
- ügyfél személyazonosságát igazoló okiratok másolása

Az EBA Opinion alapján, az illetékes hatóságok által azonosított leggyakoribb jogsértések az ügyfél-átvilágítással, a tranzakció monitoring hatékonyságával és az ezt követő bejelentések benyújtásával, valamint az ML/TF kockázatok kezelésével – ideértve az AML/CFT politikákat és eljárásokat, a belső ellenőrzéseket és a nem megfelelő AML/CFT erőforrásokat is – voltak kapcsolatosak. A szektorban feltárt jogsértések többségét az illetékes hatóságok közepes vagy kisebb súlyúnak minősítette. Az EBA Opinion alapján, a felügyeleti tevékenység növekedésével összhangban, összességében jelentősen megnőtt a megállapított jogsértések száma.

Az MNB több esetben felszólította a Szektorhoz tartozó szolgáltatókat a feltárt hiányosságok orvoslására, mind határozatban, mind vezetői levélben. Ezen felül szankcióként a korábbiaknál jelentősebb bírságok kerültek kiszabásra.

6. Alszektorok

a. Szakosított hitelintézeti – alszektor

Magyarországon a Szakosított hitelintézeti alszektorban 1 és 5 közötti számú szolgáltató található.

A szektorban rejlő, inherens kockázatok értékelése az alszektorok tekintetében is alkalmazandó, azonban eltérés a szektor és az alszektorok között az ügyfelekben, valamint az ügyletekben mutatkozik meg. Az ügyfélszámok ezen alszektorokban jelentősen alacsonyabbak és kevesebb a nem rezidens ügyfelek száma, illetve jellemzőbbek a belföldi ügyletek, amelyre tekintettel az alszektorban rejlő inherens kockázat – a szektor értékétől eltérően – Jelentős. Az MNB-nek az inherens kockázat eltérítését megalapozó információról tudomása nincsen, így az inherens kockázata a Szakosított hitelintézeti alszektorban megegyezik a maradványkockázattal, amely Jelentős.

Inherens kockázat:	Jelentős
Maradványkockázat:	Jelentős

b. AML/CFT kollégium mellett működő külföldi érintettségű csoporttag – alszektor

Magyarországon jelen alszektorban 20-30 közötti számú szolgáltató van jelen.

Jelen alszektorba tartoznak a külföldi székhelyű hitelintézetek magyar leányvállalatai, fióktelepei. A közös jellemzőjük, hogy a külföldi tulajdonos anyavállalat jellemzően több, mint három tagországban rendelkezik leányvállalattal vagy fiókteleppel, így az AML/CFT kollégiumokról szóló ESA iránymutatás alapján ezen esetekben AML/CFT kollégium felállítása megtörtént. A kollégium keretében a tagországok illetékes hatóságai, illetve – az AML/CFT kollégiumokról szóló ESA iránymutatásban meghatározott esetekben – harmadik országok felügyeletei közötti információcsere, tudásmegosztás történik. Az AML/CFT kollégium mellett működő külföldi érintettségű csoporttagok esetében a csoportirányítás meglétét és az ehhez társuló kollégiumi visszajelzések rendszerét az MNB kockázatcsökkentő tényezőként értékeli, így az alszektor inherens kockázata Jelentősnek tekintendő. Az MNB-nek az inherens kockázat eltérítését megalapozó információról tudomása nincsen, így az inherens kockázata a Fióktelep alszektornak megegyezik a maradványkockázattal, amely Jelentős.

Inherens kockázat:	Jelentős
Maradványkockázat:	Jelentős

7. Maradványkockázat

Az MNB megítélése szerint az egyes hitelintézeteknél alkalmazott ellenőrzések hatékonyan csökkentették az inherens kockázatokat, azonban a maradványkockázatot – számos vizsgálatnál rendszeresen felmerülő kockázat miatt – még nem volt indokolt csökkenteni, így a maradványkockázat értéke megegyezik a szektor inherens kockázatának értékével, az alacsony jelentős:

Maradványkockázat	Nagyon jelentős
-------------------	-----------------

3.2. Pénzforgalmi intézményi szektor³

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Magyarországon tevékenységet folytató pénzforgalmi intézmények száma 15-20 közötti a szektorban, ebből fióktelepi formában működő pénzforgalmi intézmények száma 3 és 5 közötti. Tevékenységi köröket tekintve a szolgáltatók pénzforgalmi szolgáltatásokkal, fizetési számlákkal kapcsolatos tevékenységet látnak el.

A hazánkban engedélyezett pénzforgalmi intézmények tevékenységi körét tekintve lényegében négy csoportra oszthatóak:

- fizetési számlát vezető és a kapcsolódó szolgáltatásokat végző pénzforgalmi intézmény;
- elfogadási tevékenységet végző szolgáltatók (bankkártyaelfogadás, POS-telepítés);
- az új típusú innovatív pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtó számlainformációs szolgáltatók (AISP-ok) és fizetés-kezdemenyezési szolgáltatók (PISP-ek);
- pénzforgalmi szolgáltatások végzése, kizárólag SZÉP kártyára korlátozva.

³ Jelen szektorhoz a pénzforgalmi intézmények tartoznak, azon vállalkozások, amelyek – a vonatkozó jogszabályban foglaltaknak megfelelően – az MNB által kiadott tevékenységi engedéllyel rendelkeznek pénzforgalmi szolgáltatási tevékenység végzésére, de nem rendelkeznek engedéllyel az elektronikuspénz-kibocsátási tevékenység végzésére.

A fent megjelölt szolgáltatók közül azok kapcsán, amelyek kizárólag munkavállalói béren kívüli juttatásokkal kapcsolatban (SZÉP kártya) nyújtanak pénzforgalmi szolgáltatásokat, jelenleg nem ismertek ML/TF kockázatok, amelyre tekintettel ezen szolgáltatókat a jogalkotó kivette a Pmt. hatálya alól.⁴

A pénzforgalmi intézményi szektoron belül jelennek meg az MVTs szolgáltatók, mint Magyarországon jelen lévő pénzforgalmi közvetítők, akik általánosságban külföldön bejegyzett szolgáltatók megbízásából végzik tevékenységüket. Ezen esetekben a küldő fél pénzt ad a szolgáltató közvetítője számára, hogy azt egy másik közvetítője útján elküldje a kedvezményezett részére.

A szektoron belül alszektort képez a fizetési számla vezetés tevékenységet nem végző pénzforgalmi intézményi alszektor, amelyen belül két al-szektor található: a fizetés-kezdemenyezési szolgáltatásokkal (PISP) foglalkozó pénzforgalmi intézmények, valamint a számlainformációs szolgáltatásokkal (AISP) foglalkozó pénzforgalmi intézmények.

2. Inherens kockázatértékelés

a. A pénzforgalmi intézményi szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB a termékek/szolgáltatások és az értékesítési csatorna kockázatát Jelentősnek, az ügyfelek kockázatát és a földrajzi kockázatokat Mérsékeltten jelentősnek értékelte. Az ágazat értékelésénél figyelembevételre került a szolgáltatók csekély száma, illetve az is, hogy határon átnyúló tevékenység végzése a szektorra kevésbé jellemző.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termékek/szolgáltatások	Jelentős
Ügyfelek	Mérsékeltten jelentős
Földrajzi	Kevésbé jelentős
Értékesítési csatorna	Jelentős

A szektorban működő szolgáltatók a pénzforgalmi szolgáltatások palettájáról kínálnak olyan termékeket/szolgáltatásokat, amelyeket meghatározott ügyféltípusok számára terveztek. A szolgáltatók különböző értékesítési csatornákat használnak, amelyek különböző típusú és szintű ML/TF kockázatokat eredményezhetnek. A termékek és szolgáltatások vonatkozásában a kockázat ebben a szektorban akkor kiemelkedően magas, ha a pénzforgalmi szolgáltatásokhoz kapcsolódik készpénzművelet is (készpénz befizetés/kifizetés). A magas kockázatú nem rezidens ügyfelek vagy az off-shore társaságok szintén hozzájárulnak a megnövekedett eredendő kockázathoz ebben az ágazatban. A kapcsolódó értékesítési csatorna kockázat, hogy a pénzforgalmi intézmények pénzforgalmi közvetítők igénybevételével nyújthatják szolgáltatásaikat. A hamisított dokumentációval, illetve a strómanok igénybevételével kapcsolatos kockázatok szintén befolyásolják a kockázati kitettség szintjét. Ezen túlmenően a termékekben rejlő kockázatot növelheti az új technológiák igénybevétele és a nem személyes üzleti kapcsolatok jelenléte.

Az EBA Opinion alapján, egyrészt a termékek és szolgáltatások, másrészt a földrajzi kitettség esetében a Jelentős kockázat, illetve a Nagyon jelentős kockázat valamivel magasabb arányban szerepelt, amely minősítés tükrözi a külföldi illetékes hatóságok értékelését a szektor inherens kockázatát tekintve.

További kockázatok is azonosításra kerültek a szektor vonatkozásában. A szektorhoz tartozó szolgáltatók szabályalapú utasításokat várnak az AML/CFT politikák végrehajtásához, a kockázatalapú megközelítés a szolgáltatóknál nem hatékony. Jellemző, hogy a rendelkezésre álló erőforrást nem megfelelően osztják el a szektorhoz tartozó szolgáltatók, cél általánosságban a költségek és kiadások csökkentése, mintsem a kockázatalapú eljárások, politikák alkalmazása,

⁴ Pmt. 1. § (4) bekezdésének a) alpontja

amely kockázatot jelent a szektorban. Általánosságban elmondható továbbá, hogy a szektorhoz tartozó szolgáltatók AML tranzakció monitoringja és a gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozó eljárások szabályozása is fejlesztendő. Kockázati tényező továbbá, hogy a szektorhoz tartozó szolgáltatók a felügyeleti adatszolgáltatások teljesítése során sok esetben nem megfelelő adatokat szolgáltatnak, valamint kockázatként került detektálásra az alkalmazottak AML/CFT ismereteinek és tudatosságának elmaradása, amely befolyásolhatja a szolgáltatók hatékonyságát. Jellemző továbbá a szektorra a késedelmes riportok és/vagy a tranzakciós dokumentumok NAV PEI-nek történő benyújtásának hiánya.

Az MNB figyelembe vette továbbá az EBA Opinion-ben megjelenő, az illetékes külföldi hatóságok által megjelölt leggyakoribb tényezőket is. Ezek növelték a szektor kockázati besorolását; a kínált szolgáltatások készpénzigényes jellege, az alkalmi tranzakciók túlsúlya a tartós üzleti kapcsolatok helyett, a magas kockázatú országok, amelyekben a pénzforgalmi intézmények működnek, a tranzakciók nagy volumene és gyorsasága, az új technológiák használata az ügyletek távolról történő azonosításának megkönnyítésére, valamint az alkalmazott forgalmazási csatornák. Ez utóbbit illetően a hatóságok úgy értékelték, hogy az ügynökhálózatok használata az ágazatban különös kockázatot jelent, mivel ez az üzleti modell a megfelelő irányítás és a megbízó általi megfelelő felügyelet hiányát eredményezheti. Mindezek a tényezők különös aggodalomra adnak okot a pénzáttalási ágazatban, amelyet több illetékes hatóság is különösen sebezhetőnek ítélt a terrorizmus finanszírozásához kapcsolódó határokon átnyúló tevékenységekkel szemben. Ez az aggodalom tükröződik az illetékes hatóságoknak a szektor határokon átnyúló tranzakciókkal kapcsolatos ML/TF kockázati kitettségének értékelésében.

További kockázat a szektorban a fizetési kérelmek⁵ bevezetéséhez és elterjedéséhez kapcsolódik. A szektorhoz tartozó szolgáltatókon keresztül az ügyletek, jelen konstrukcióban a kedvezményezettek ún. fizetési kérelemmel élhetnek, amelyeket – a címzett, a fizető fél jóváhagyását követően – a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója teljesít. Ezen fizetési kérelmek alkalmazásával a visszaélések kockázata növekedhet, különös tekintettel arra, hogy kedvezményezett a fizetési kérelmet oly módon is benyújthatja a fizetési számláját vezető pénzforgalmi szolgáltatóhoz, hogy abban az azonnali átutalási megbízás megadásához szükséges adatok között a fizető fél neve és pénzforgalmi jelzőszáma helyett a fizető fél fizetési számlájához hozzárendelt másodlagos számlaazonosító megadására is lehetőség van (35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet 36. § (4) bekezdés). Megállapítható továbbá, hogy a fizetési kérelem a „piszkos pénz” pénzügyi rendszerben történő rétegzésében játszhat szerepet, ezzel egyúttal növelve a pénzmosási kockázatot. A szolgáltatóknak szükséges felismerniük a fizetési kérelmekhez kapcsolódóan az esetleges visszaéléseket, pénzmosási kockázatokat, illetve azok mérséklése érdekében kockázatcsökkentő intézkedéseket szükséges bevezetniük.

b. A pénzforgalmi intézményi szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A pénzforgalmi intézményi szektorra részben jellemző a külföldi érintettség, azonban Magyarországon tipikusan magyar ügyfelekkel rendelkeznek a pénzforgalmi intézmények. A felügyeleti tapasztalatok jelentős kockázatokat nem tükröznek, a szektor vonatkozásában nem jellemzőek a külső kockázati jelzések sem.

Az előzetes felmérés alapján a pénzforgalmi intézményi szektor inherens kockázata Jelentősnek tekintendő.

Inherens kockázat:

Jelentős

3. Az ellenőrzések minősége

Az MNB a pénzforgalmi intézményi szektorhoz tartozó szolgáltatók általi ellenőrzések megfelelőségét és minőségét értékelte, amely alapján az szolgáltatók egészére kiterjedő, illetve az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázattertelékeket, a monitoringhoz kapcsolódó eljárásokat, azok hatékonyságát, az azonosítási és ellenőrzési politikák megfelelőségét, hatékonyságát, valamint a folyamatos monitoringhoz kapcsolódó eljárások megfelelőségét

⁵ a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet (35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet) 2. § (1) bekezdés 5. pont: „fizetési kérelem: a kedvezményezett által a fizető félnek címzett fizetés kezdeményezésére vonatkozó, az azonnali átutalást feldolgozó fizetési rendszerben szabványosított üzenet, amely legalább az azonnali átutalási megbízás megadásához szükséges valamennyi adatot tartalmazza.”

és hatékonyságát értékelte gyengének, míg a nyilvántartások megfelelőségét és hatékonyságát nagyon jónak tekintette. A többi ellenőrzési szempontot az MNB jónak minősítette.⁶

4. Felügyeleti tevékenység

Az MNB a kockázatalapú felügyelésre tekintettel kisebb hangsúlyt fektetett a pénzforgalmi intézményi szektor on-site vizsgálatára. Felügyeleti tevékenységét off-site eszközökkel a negyedéves és éves kötelező adatszolgáltatások elemzésével és kiértékelésével látta el.

5. Azonosított jogsértések

Az adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése során az MNB jelentős jogsértést a szektorhoz tartozó szolgáltatók esetében nem észlelt. Ezidáig egy szolgáltató esetében az MNB átfogó vizsgálata keretében azonosított belső kontroll hiányosságokat. A szóban forgó szolgáltató esetében a prudens működést biztosító vállalatirányítási keretrendszer nem volt maradéktalanul biztosított, a megfelelő a belső szabályozói folyamat és a gyenge kontroll következtében a szolgáltató működése jelentős instabilitást mutatott. Egy másik szolgáltatónál rendszerszintű hiányosságok mutatkoztak, azonban ott az MNB felügyeleti intézkedést alkalmazott.

6. Alszektorok

a) Fizetési számla vezetés tevékenységet nem végző pénzforgalmi intézmény - alszektor

Az alszektorhoz tartozó szolgáltatók száma 15 és 20 között található. A szektoron belül alszektor képeznek azon pénzforgalmi intézmények, amelyek fizetési számla vezetés tevékenységet nem végeznek, azaz a pénzmossási tevékenységek közül a rétegzés tevékenységében tipikusan nem játszhatnak szerepet, amely kockázatcsökkentő tényezőnek értékelendő. Minderre tekintettel, a szektorhoz képest az alszektor inherens kockázatát Mérsékeltlen jelentősnek értékelte az MNB.

Inherens kockázat: Mérsékeltlen jelentős

A maradványkockázati szint az inherens kockázat szintjéhez képest nem került eltérítésre, mivel egyelőre nem áll rendelkezésre kellő mélységű felügyeleti tapasztalat az alszektorra. Az MNB folyamatos felügyelés keretében, az alszektor szolgáltatóinak ügyfeleitől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli az alszektorhoz tartozó szolgáltatókat.

Maradványkockázat: Mérsékeltlen jelentős

i. Fizetés-kezdemenyezési szolgáltatók (PISP)⁷ – al-alszektor

Jelen al-alszektorhoz tartozó szolgáltatók száma 3 és 5 közöttire tehető.

Az EBA iránymutatásaiban jelezte, hogy az AISP-khez és PISP-khez kapcsolódó eredendő ML/TF kockázat korlátozott, és ezért az egyszerűsített átvilágítási (SDD) intézkedések a legtöbb esetben megfelelőek. Kockázatot csökkentő tényező, hogy a PISP-k, bár részt vesznek a fizetési láncban, nem maguk hajtják végre a fizetési műveleteket, és nem rendelkeznek a pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevők pénzeszközeivel. Azonban a PISP szolgáltatóknál lehetőség van jelen fejezet 2. pontjában részletezett fizetési kérelem benyújtására, amely kockázatot növelő tényező, de ez a

⁶ Az EBA részére benyújtott, az MNB által kitöltött „Opinion on the ML/TF risks affecting the EU's financial sector - 2020 Questionnaire Part 2: Risk Assessments” dokumentumban a szektort érintően a szolgáltatók által alkalmazott kontrolloknál megadott értékelés szerinti összefoglalás.

⁷ Hpt. 6. § (1) bekezdés 27a pontja alapján: „fizetés-kezdemenyezési szolgáltatás: olyan szolgáltatás, amely a pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevő kérésére másik pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számla vonatkozásában fizetési megbízás indítására szolgál;”

tény önmagában még nem indokolja az alszektor inherens kockázatához képest történő eltérítést, így összességében az MNB az al-alszektor inherens kockázatát Mérsékelten jelentősnek értékeli.

Inherens kockázat: Mérsékelten jelentős

Az inherens kockázat szintjéhez képest a maradványkockázati szint nem került módosításra, mivel egyelőre nem áll rendelkezésre kellő mélységű felügyeleti ismeret az alszektorról illetően. Az MNB folyamatos felügyelés keretében, az al-alszektor szolgáltatóinak ügyfeleitől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli, felmerülő kockázati jelzés alapján ellenőrzi a PISP-eket.

Maradványkockázat: Mérsékelten jelentős

ii. Számlainformációs szolgáltatók (AISP)⁸ – al-alszektor

Jelen al-alszektorhoz tartozó szolgáltatók száma 5 és 10 közé tehető.

A számlainformációs szolgáltatás esetén a szolgáltató egyedül banktitoknak minősülő információkhoz fér hozzá, a fizetési láncban nem szerepel, fizetési műveletet kezdeményezni nem áll módjában, a pénzmozgásra semminemű ráhatása nincsen, azaz – a PISP-hez hasonlóan – nem rendelkezik a pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevő pénzeszközeivel.

Az EBA iránymutatásaiban jelezte, hogy az AISP-khez és PISP-khez kapcsolódó eredendő ML/TF kockázat korlátozott, és ezért az egyszerűsített átvilágítás (SDD) intézkedések a legtöbb esetben megfelelőek. Tekintettel arra, hogy jelen al-alszektorba tartozó szolgáltatók a fizetési műveletekre semminemű ráhatással nem rendelkeznek, úgy az alszektor inherens kockázatához képest jelen al-alszektorban működő szolgáltatók kevésbé kitettek ML/TF kockázatoknak, így – az alszektor inherens kockázatától eltérően – a jelen al-alszektor inherens kockázatát az MNB Kevésbé jelentősnek értékeli.

Inherens kockázat: Kevésbé jelentős

Az inherens kockázat szintjéhez képest a maradványkockázati szint nem került módosításra, mivel egyelőre nem áll rendelkezésre kellő mélységű felügyeleti ismeret az al-alszektorról illetően. Az MNB folyamatos felügyelés keretében, az al-alszektor szolgáltatóinak ügyfeleitől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli, felmerülő kockázati jelzés alapján ellenőrzi a AISP-eket.

Maradványkockázat: Kevésbé jelentős

7. Maradványkockázat

A maradványkockázat összességében Jelentős. Az inherens kockázati besorolás megegyezik az maradványkockázat besorolásával, amely részben arra enged következtetni, hogy a meglévő ellenőrzések egyelőre potenciálisan nem voltak elegendőek a szektorban fennálló általános kockázat mérséklésére.

Maradványkockázat: Jelentős

⁸ Hpt. 6. § (1) bekezdés 101a pontja alapján: „számlainformációs szolgáltatás: olyan online szolgáltatás, amely összesített információk nyújtására szolgál egy vagy több olyan fizetési számláról, amelyet a pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevő egy másik pénzforgalmi szolgáltatótól vagy több pénzforgalmi szolgáltatótól nyitott;”

3.3. Elektronikuspénz-kibocsátó szolgáltatói szektor⁹

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Tevékenységi körét tekintve a szektorhoz tartozó szolgáltatók elektronikuspénz-kibocsátói tevékenységet látnak el. Az MNB jelenleg 1 db intézményt engedélyezett elektronikuspénz-kibocsátó intézményként, valamint 1 intézmény van jelen EGT tagállamban engedélyezett elektronikuspénz-kibocsátó intézmény fióktelepeként. Emellett számos intézmény határon átnyúló szolgáltatás keretében végzi Magyarországon a tevékenységet, illetve a külföldi elektronikuspénz-kibocsátó szolgáltató, közvetítőkön keresztül pénzforgalmi szolgáltatásokat végezhet egy másik tagállamban (az e-pénz kibocsátása kivételével) anélkül, hogy fióktelepet létesítene az adott tagállamban.

2. Inherens kockázatértékelés

a. Az elektronikuspénz -kibocsátó szolgáltatói szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB a termékek/szolgáltatások, ügyfelek és az értékesítési csatorna kockázatát Mérsékelt jelentősnek minősítette, míg a földrajzi kockázat Jelentős kockázati besorolást kapott. Az EBA Opinion alapján, a fő tényező, amelyhez ML/TF kockázatok kapcsolódnak az értékesítési csatornához köthetők. Magyarországon a jelenlévő szolgáltatói számára tekintettel az értékesítési csatorna az MNB megítélése szerint Mérsékelt jelentős kockázatot hordoz magában.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Mérsékelt jelentős
Ügyfél	Mérsékelt jelentős
Földrajzi	Jelentős
Értékesítési csatorna	Mérsékelt jelentős

Az EBA Opinion alapján, az illetékes hatóságok szerint a fő tényezők, amelyek a szektort ML/TF kockázatoknak teszik ki, a forgalmazási csatornához kapcsolódnak. Ennek oka, hogy az ágazatban gyakori más személyek alkalmazása a forgalmazási láncban, ami megnehezítheti a megfelelő AML/CFT ellenőrzést és felügyeletet.

A nemzetközi gyakorlatban kockázatként került továbbá detektálásra az előre fizetett ún. prepaid kártyákkal kapcsolatban, amikor az ügyfél által birtokolt kártyák száma nem kerül korlátozásra, amely növeli az ML/TF kockázatot. Bár az előre fizetett kártyák gyakran kis értékűek, azonban a kockázatot növelheti, ha a szolgáltató által kínált termékek nagy értékű vagy korlátlan értékű fizetést, feltöltést vagy visszaváltást tesznek lehetővé, beleértve a készpénzfelvételt is.

Az MNB kockázatosnak találja, hogy a tagállamok eltérően szabályozzák az online ügyfélkapcsolatok létesítését, így Magyarországon határon átnyúló szolgáltatás útján tevékenykedő egyes szolgáltatók más tagállam joghatálya alá tartoznak, amely miatt eltérés és verseny alakul ki a külföldi és a magyar szolgáltatók között és ebből az eltérésből eredő kockázat befolyásolja a szektor inherens kockázatát.

Az EBA Opinion alapján, az illetékes hatóságok rámutattak arra, hogy a szektor nagymértékben támaszkodik a nem személyes azonosítási folyamatokra. A RegTech megoldásokat számos hatóság kulcsfontosságú jelenlegi kockázatként jelölte meg, az IT csás és a hamis dokumentumok használatának megnövekedett kockázatával. Ez más kockázati tényezőkkel együtt, mint például az ügyfél viszonylagos anonimitása az Irányelv¹⁰ szerinti mentességeket élvező egyes termékek esetében, az elektronikuspénz-tranzakciók egyszerűsége és gyorsasága, valamint az ML/TF kockázatokkal

⁹ Az elektronikuspénz-kibocsátási tevékenységet az MNB engedélyével végző elektronikuspénz-kibocsátó intézmény.

¹⁰ a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2015/849/EU Európai Parlamenti és Tanácsi 2015. május 20-i irányelve (Irányelv)

kapcsolatos gyenge általános tudatosság, hozzájárult a megnövekedett kockázati profilhoz. Ezen kockázatok is figyelembevételre kerültek jelen szektor értékelésénél.

Az illetékes hatóságok külön aggodalmukat fejezték ki az előre fizetett kártyákkal kapcsolatban, amikor az ügyfél által birtokolt kártyák száma nem kerül korlátozásra, amely növeli az ML/TF kockázatot. Bár az előre fizetett kártyák gyakran kis értékűek, azonban a kockázatot növelheti, ha a szolgáltatók által kínált termékek nagy értékű vagy korlátlan értékű fizetést, feltöltést vagy visszaváltást tesznek lehetővé, beleértve a készpénzfelvételt is. Ehhez kapcsolódó kockázatot jelentenek egyes szektorhoz tartozó szolgáltatók szoros kapcsolatai az online szerencsejátékokkal, illetve más, magas kockázatú tevékenységekkel.

b. Az elektronikus-pénz-kibocsátó szolgáltatói szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

Az elektronikus-pénz kibocsátó szolgáltatói szektorra részben jellemző a külföldi érintettség, azonban tipikusan magyar ügyfelekkel rendelkezik a szektor Magyarországon.

Az előzetes felmérése alapján az elektronikus-pénz-kibocsátó szolgáltatói szektor Magyarországon Mérsékeltén jelentős kockázatot rejt magában.

Inherens kockázat:

Mérsékeltén jelentős

3. Az ellenőrzések minősége

Az EBA Opinion alapján, az illetékes társhatóságok leginkább a folyamatos monitoringhoz kapcsolódó politikáknak és eljárásoknak a hatékonyságában és az bejelentések hatékonyságában találtak kifogásolni valót. További aggályokat fogalmaztak meg – az MNB értékeléséhez hasonlóan – továbbá az egész szolgáltatóra kiterjedő ML/TF kockázatértékelés minősége és az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott ML/TF kockázatok értékelésének minőségével kapcsolatban. Az EBA Opinion kiemeli, hogy az bejelentések hatékonysága továbbra is a legkevésbé értékelt kontrollok egyike, illetve a nyilvántartási politikák és eljárások megfelelőségét, valamint az ügyfél-azonosítási politikák és eljárások megfelelőségét a legjobban értékelt kontrolloknak tekintették a hatóságok.

4. Felügyeleti tevékenység

Az MNB a Mérsékeltén jelentős inherens kockázati besorolásra, illetve a kockázatalapú felügyelésre tekintettel kisebb hangsúlyt fektetett az elektronikus-pénz kibocsátó szolgáltatói szektor on-site vizsgálatára. Felügyeleti tevékenységét off-site eszközökkel a negyedéves és éves kötelező adatszolgáltatások elemzésével és kiértékelésével látta el.

Az EBA Opinion kiemelte, hogy a szektor felügyelete során az illetékes hatóságok az MNB-hez hasonlóan leginkább az off-site felügyeleti tevékenységekre támaszkodnak, főként az AML/CFT jelentéseken keresztül.

5. Azonosított jogsértések

Az adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése során az MNB jogsértést a szektorhoz tartozó szolgáltatók esetében nem észlelt.

Az EBA Opinion alapján, az illetékes társhatóságok is kevés jogsértést azonosítottak, a szektorban a leggyakoribb jogsértések az ügyfél és a tényleges tulajdonos azonosításával és személyazonosságának ellenőrzésével, a belső ellenőrzésekkel és az általános AML/CFT szabályokkal és eljárásokkal, a folyamatos monitoringgal, ideértve a tranzakciók monitoringját is, valamint az ügyfelek kockázatértékelésével voltak kapcsolatosak.

6. Maradványkockázat

Az MNB mérlegelve a szektor vonatkozásában kifejtetteket a maradványkockázatot a szektor vonatkozásában Mérsékeltén jelentősnek értékeli. Az inherens kockázati besorolás megegyezik az a maradvány kockázati besorolással, amely részben arra a következtetésre vezet, hogy a szektorban hatékonyabb ellenőrzésre van szükség.

Maradványkockázat:

Mérsékeltén jelentős

3.4. Pénzváltó irodák¹¹

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

A Magyarországon tevékenységet folytató pénzváltó irodák száma 130 és 150 közöttre tehető. A szolgáltatók pénzváltó irodák hitelintézetek megbízásából kiemelt közvetítői tevékenység¹² keretében végzik a pénzváltási tevékenységet¹³. A pénzváltó irodák a hitelintézeti szektor szolgáltatóinak a kiemelt közvetítőjeként kerülnek Magyarországon engedélyezésre. A hazai piacon működő pénzváltói szektor jelenleg három hitelintézethez köthető.

2. Inherens kockázatértékelés

- a. A pénzváltói szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB által a termékek/szolgáltatások kockázatai Nagyon jelentős, az ügyfelek és az földrajzi kockázatok Jelentős, míg az értékesítési csatorna Mérsékelt jelentős kockázati besorolást kapott.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Nagyon jelentős
Ügyfél	Jelentős
Földrajzi	Jelentős
Értékesítési csatorna	Mérsékelt jelentős

Az EBA Opinion és a hazai tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a szektorban rejlő legfontosabb kockázatok többnyire a szolgáltató készpénzigényes jellegéhez és az ügyfelek típusához kapcsolódnak, akik között gyakran vannak például bevándorlók, menedékkérők, határon túli munkavállalók, turisták.

Fontos kiemelni, hogy a pénzváltások során nagy pénzmosási kockázatot hordoz az ügyfelek, illetve ügyletek alkalmi jellege. Kifejezetten hozzájárul továbbá a kockázat növekedéséhez, hogy a megbízó hitelintézetek által végrehajtott pénzváltások jóval kisebb volumenben történnek, mint a pénzváltó ügynökök esetében. Ez utóbbiak jellemzően alacsonyabb erőforrással rendelkeznek, a dolgozói tudatosság szintje is mérsékelt, és a folyamatok technikai rendszerek általi támogatottságának mértéke, esetleges automatizmusok jelenléte is csekélyebb.

Az ügyfelek sokféleségéből adódóan az illetékes külföldi hatóságok kiemelték a földrajzi kockázatot, amely a határ menti régiók közelében zajló tevékenységek és a kapcsolódó készpénzigényes műveletek szintjéhez kapcsolódik, amelyek a szektor számára kulcsfontosságú kockázatonővelő tényező. Egyes külföldi hatóságok a szektort érintő, az alaphüvelykeleményekhez, például a csempészethez¹⁴ (költségvetési csaláshoz) kapcsolódó konkrét kockázatokat is azonosítottak. Ezen kockázatok is figyelembevételre kerültek jelen kockázatértékelés elvégzésekor. Az MNB a szektor értékelésénél megállapította, hogy a szektorhoz tartozó szolgáltatók fejlesztendő AML tranzakció monitoringgal és az elvártaktól elmaradó, nem megfelelő gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozó politikákkal és eljárásokkal rendelkeznek. A szolgáltatók felügyelet felé történő adatszolgáltatási gyakorlata fejlesztendő, az ügyfél-átvilágítás során a pénzeszköz forrásának beszerzési gyakorlata elmarad az elvárásoktól, illetve az összes releváns AML tipológia, „redflag-ek” teljeskörűen nem találhatók meg a szűrőrendszerekben.

Az MNB kockázatként azonosította a szektorban, hogy a pénzeszköz forrására vonatkozó információk nem minden esetben állnak rendelkezésre, valamint további kockázatként került azonosításra a személyzet megfelelő ismereteinek és tudatosságának hiánya, amely befolyásolhatja a hatékonyságot, valamint késedelmes riportok és/vagy a tranzakciós dokumentumok NAV PEI-nek történő benyújtásának hiánya.

¹¹ A Pmt. 3. § 30. pontjában meghatározott pénzváltó irodát jelenti.

¹² A Hpt. 6. § (1) 90. pont a) alpontja szerinti kiemelt közvetítői tevékenységet jelenti.

¹³ A Hpt. 3. § (2) a) pontja alapján.

¹⁴ a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 396. § (1) bekezdése

További kockázatként került azonosításra, hogy a pénzváltók általában olyan személyeket jelentenek be a hitelintézetek és ezáltal az MNB felé, akiket már korábbi engedélyezési eljárásokban az MNB vizsgált, majd a későbbiek során lecserélik az adott személyt – előéletének fentiek szerinti ismerete és – felügyeleti kontroll nélkül.

Az MNB által folytatott vizsgálat alapján kockázatként került azonosításra, hogy a pénzváltó irodák és megbízók nem helyeztek kellő körültekintést azokra az esetekre, ahol a pénzváltó irodák ügyfelei rendszeres kisebb váltásokkal (darabolással) kerültek el a jelentősebb ügyfél-átvilágítási kötelezettségek végrehajtását.

Továbbá a pénzváltó irodák jelentős többségénél megállapítható volt a compliance kultúra hiánya, valamint, hogy kockázatcsökkentő intézkedéseik jelentős részét nem saját elhatározásból, hanem a megbízók elvárásai alapján teljesítik.

További kockázatot növelő tényező, hogy az MNB a külső ellenőrzések hatékonyságát is fejlesztendő területnek értékelte.

A fentiekre tekintettel, az MNB értékelése alapján, az pénzváltói szektor Jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik. Az EBA Opinion összegzés szerint több illetékes hatóság Jelentős, illetve Nagyon jelentős kockázati kategóriába sorolta a szektorban rejlő kockázatot.

b. A pénzváltói szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

Az pénzváltói szektorra jellemző a külföldi érintettség, amely elsősorban a turista ügyfelek személyében realizálódik. Megjegyezzük, hogy a közelmúltban a pandémiás helyzetre tekintettel az ügyfelek száma jelentősen csökkent. Külföldi érintettség jelentkezhet – a fenti a) pontban foglaltak szerint – a bevándorlók, valamint a menekültek személyében, akik fokozott kockázatot jelenthetnek AML/CFT szempontból.

Inherens kockázat: Jelentős

3. Az ellenőrzések minősége

Az MNB a pénzváltó irodák általi ellenőrzések megfelelőségének és minőségének értékelésénél a szolgáltatók egészére kiterjedő, illetve az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázatértékelést, valamint a folyamatos monitoringhoz kapcsolódó politikáknak és eljárásoknak, ideértve a tranzakciók nyomon követésének megfelelőségét és hatékonyságát minősítette gyengének, míg a többi értékelési szempontot jónak értékelte.¹⁵

Az EBA Opinion alapján, az illetékes külföldi társhatóságok többsége a szolgáltatók által végzett ellenőrzéseket gyengének minősítette, a szolgáltatók által elvégzett a szolgáltatók egészére kiterjedő, illetve az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázatértékelést, a gyanús tranzakciók FIU-nak történő bejelentésére vonatkozó eljárást, illetve az ügyfél-átvilágítási intézkedések hatékonyságát kifogásolták. Aggodalmukat fejezték ki az irányítási struktúrákkal és az AML/CFT funkcióhoz rendelt erőforrásokkal kapcsolatban.

4. Felügyeleti tevékenység

Az MNB a Jelentős inherens kockázati besorolásra, illetve a kockázatalapú felügyelésre is tekintettel nagyobb hangsúlyt fektetett a pénzváltó irodák vizsgálatára. A Jelentős kockázati besorolásra tekintettel az MNB a pénzváltói szektorban ismétlődő jelleggel időszakosan indítja a témavizsgálatokat. A nagyszámú pénzváltások száma vonatkozásában a felügyeleti ellenőrzéseket követően az MNB jelentős visszaesést tapasztalt. Ezen visszaesés növeli a bizonylati rend nélküli ún. „fekete” pénzváltás kockázatát. A hatóságok együttműködése keretében kidolgozandó a fekete pénzváltások ellenőrzésének hatékony stratégiája.

¹⁵ Az EBA részére benyújtott, az MNB által kitöltött „*Opinion on the ML/TF risks affecting the EU's financial sector - 2020 Questionnaire Part 2: Risk Assessments*” dokumentumban a szektort érintően a szolgáltatók által alkalmazott kontrolloknál megadott értékelés szerinti összefoglalás.

5. Azonosított jogsértések

Az MNB a felügyeleti vizsgálatok során az alábbi területeken azonosított jogsértéseket:

A felügyeleti vizsgálatok során sok esetben ügyfél-átvilágítási hiányosságok kerültek detektálásra, így különösen, hogy a közvetítők a pénzváltások során nem fordítanak kellő figyelmet a pénzeszközök forrásának igazolására, és a feladatok megosztása a közvetítő és a megbízó hitelintézet között nem tisztázott a megbízási szerződésben. A vizsgálati tapasztalatok alapján további kockázatot jelent, hogy a közvetítők tranzakciós szűrése nem kellő hatékonyságú, illetve sok esetben nem kerülnek megfelelően dokumentálásra az elvégzett vizsgálatok. Az előbbi hiányosságok eredményeként – visszatérő jelleggel – megfigyelhető a pénzmosási bejelentések teljes vagy ismételt elmaradása, illetve sok esetben nagymértékű késedelmek. Továbbá kockázatként került azonosításra a megbízói kontroll nem megfelelő működése. A szolgáltatók nagy része ismeri a kockázatokat, bár a felügyeleti tapasztalatok alapján a belső rendszerek nem mindig vannak összhangban a kockázatokkal, illetve sokszor hiányzik a kontroll a hitelintézet részéről, amelynek eredményeképpen a közvetítő sokszor ellenőrizetlen marad.

Összegezve, a jogsértések jelentős hányada az ügyfelek kockázatértékeléséhez, a szokatlan tranzakciók feldolgozásához és bejelentéséhez, a pénzeszköz forrásának beszerzéséhez fűződő gyakorlathoz, valamint a megfelelő képzésekhez az AML/CFT folyamatokhoz kapcsolódótudatossághoz kapcsolódott.

6. Maradványkockázat

Az MNB a maradványkockázatot Mérsékelttelent jelentősre értékeli.

Maradványkockázat:

Mérsékelttelent jelentős

3.5. Befektetési vállalkozások

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

A befektetési vállalkozás befektetési szolgáltatást nyújt vagy befektetési tevékenységet végez. Befektetési szolgáltatási tevékenységet – fő szabály szerint – befektetési vállalkozás és hitelintézet folytathat. A jelen fejezet tárgya kizárólag a befektetési vállalkozás. Az MNB AML/CFT felügyeletet 13-20 befektetési vállalkozás és 3-5 befektetési vállalkozás fióktelepe felett gyakorol.

2. Inherens kockázatértékelés

a. A befektetési vállalkozási szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

A termék/szolgáltatás, ügyfél, földrajzi, valamint értékesítési csatornához társítható kockázatok az alábbiak szerint értékelték az MNB a szektorban:

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Mérsékelttelent jelentős
Ügyfél	Jelentős
Földrajzi	Kevésbé jelentős
Értékesítési csatorna	Kevésbé jelentős

A befektetéskezeléshez kapcsolódó ML/TF kockázatot elsősorban a befektetési vállalkozások által kiszolgált ügyfelek típusához kapcsolódó kockázat befolyásolja. Kockázatonövelő tényező, hogy a szektor többnyire a magas kockázatú ügyfeleknek van kitéve, ideértve a kiemelt közszereplőket is.

Kockázati tényező továbbá a képzések hiánya, a személyzet megfelelő ismereteinek és tudatosságának hiánya, amely jelentősen befolyásolhatja a hatékonyságot.

A hazai és a nemzetközi rendszer egyik fő sérülékeny pontja a tényleges tulajdonos kilétének ellenőrzése és az átláthatóságának hiánya, annak okán, hogy nem álltak rendelkezésre megfelelő nyilvántartások. A belső kontroll hiányosságok, vagy a belső védelmi vonalak nem megfelelő működtetése szintén komoly sérülékenységi tényező a szektorban. A magasabb kockázati étvággyal rendelkező intézményeknek a kockázatok nagyságához mérten kell

kialakítani a technológiai, belső védelmi vonalait. A tevékenységből fakadó kockázatokhoz kell igazítani a belső ellenőrző rendszerek, elsősorban a tranzakciómonitoring szűrőrendszer szcenárióit, a hatékonyságot továbbá növeli az MNB rendeletben, valamint a belső kockázatértékelés alapján meghatározott határidők betartása.

Kockázatot növelő tényező továbbá a szolgáltatók túlzott „profitorientált” viselkedése; a brókerek alacsonyabb szintű kontrollokat alkalmaznak annak érdekében, hogy minél több ügyfelet vonzzanak. A befektetési területen a szolgáltató alkalmazottai és a bróker jelentősen érdekeltek az üzleti kapcsolat folytatásában (jutalom fizetés), és ez az ügyfél-átvilágítási kötelezettségek teljes körű elvégzésének háttérbe helyezését, illetve az esetleges bejelentések elmaradását eredményezheti.

Jelen szektorra is általánosságban elmondható, hogy a szektorhoz tartozó szolgáltatók fejlesztendő AML tranzakció monitoringgal és nem megfelelő gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozó politikákkal és eljárásokkal rendelkeznek. A szolgáltatók a felügyeleti adatszolgáltatások teljesítése során sok esetben nem megfelelő adatokat bocsátanak rendelkezésre.

Kockázatsökkentő tényező, hogy az ügyfelek pénzeszközeit jellemzően letétkezelő, nem pedig a befektetési vállalkozás kezeli. Emellett a befektetési vállalkozások az általuk végzett tevékenységek jellege miatt piaci visszaéléshez hasonló alapbűncselekményeknek lehetnek kitéve, ami ML/TF kockázatot eredményezhet.

A nemzetközi gyakorlat kockázatként detektálta, hogy a szolgáltatók ügyfelei milyen mértékben teszik ki a szolgáltatót kockázatoknak, mind az ügyfelek dokumentumainak azonosítása és ellenőrzése, mind pedig az összetett vállalati struktúrák tényleges tulajdonosainak azonosítása során felmerülő nehézségek tekintetében. A nemzetközi gyakorlat szerint az ügyfélkockázati kitettség tovább nő a nagy vagyonnal rendelkező magánszemélyek számossága miatt, valamint a vagyon- és a pénzeszköz forrásának megértése során tapasztalt nehézségek miatt, ideértve azon ügyfeleket is, akik a tartózkodási jog és az állampolgárság megszerzése miatt igényelnek szolgáltatásokat. A földrajzi kockázat is nőtt a korábbiakhoz képest, amely a magas kockázatú országok területén folytatott tevékenységekből származó ügyfélforrásoknak és/vagy a magas kockázatú országok területén lévő pénzügyi intézményekből átutalt pénzeszközöknek tulajdonítható. A termékben rejlő kockázat azonban csökkenő tendenciát mutat. Ez annak az eredménye lehet, hogy a befektetési vállalkozások korlátozták a magasabb kockázatú szolgáltatások, így a nominee-szolgáltatások nyújtását. Az MNB az inherens kockázat értékelésénél az illetékes külföldi felügyeleti hatóságok tapasztalatait is figyelembe vette.

b. A Befektetési vállalkozási szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

Kockázatot hordoz, hogy a befektetésekkel érintett ügyletek volumene jelentős, a határon átnyúló tranzakciók szintje magas. Bár a fizetések nem névtelenek (mivel azonosított számlához kapcsolódnak), azonban magasabb kockázatú ügyfelekkel vagy országokkal való kapcsolattartással járhatnak, különösen, ha határokon átnyúló tranzakciókról van szó.

A hazai befektetési vállalkozási szektorra azonban elmondható, hogy többségében nem jellemző a külföldi érintettség, a szolgáltatók tipikusan magyar ügyfelekkel rendelkeznek. A hazai befektetési vállalkozások többsége jellemzően magyar magánszemélyekből álló tulajdonosi körrel rendelkezik, közvetlenül és/vagy részben vagy egészében közvetetten magántőkealapon, külföldi bizalmi vagyonkezelőn, vagy hazai gazdasági társaságon keresztül.

Az EBA Opinion alapján, illetékes hatóságok többsége úgy értékelte, hogy a szektor mérsékelten jelentős mértékben van kitéve a határokon átnyúló tevékenységekből eredő ML/FT kockázatoknak.

Az MNB értékelése alapján a befektetési vállalkozási szektor Mérsékelten jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik, amely megegyezik az EBA Opinion összegzése szerinti, a legtöbb illetékes hatóság értékelésével.

Inherens kockázat:

Mérsékelten jelentős

3. Az ellenőrzések minősége

Az EBA Opinion alapján, az illetékes külföldi felügyeleti hatóságok összességében a szektorhoz tartozó szolgáltatók által végzett ellenőrzésének minőségével elégedett volt, azt jónak értékelte. Az illetékes külföldi felügyeleti hatóságok különösen a nyilvántartási politikák és eljárások megfelelőségével és hatékonyságával, valamint az ügyfél-azonosítási politikák és eljárások megfelelőségével kapcsolatos ellenőrzésekkel kapcsolatban tűntek elégedettnek. Az illetékes külföldi felügyeleti hatóságok jelentős része gyanús tranzakciók FIU-nak történő bejelentésére vonatkozó eljárásokat, illetve a folyamatos monitoring hatékonyságát kifogásolta, azokat gyengének, illetve nagyon gyengének értékelte.

4. Felügyeleti tevékenység

Az MNB a szektor Mérsékelt jelentős inherens kockázati besorolására tekintettel kisebb hangsúlyt fektetett jelen szektor on-site ellenőrzésére, az elmúlt időszakban néhány teljes körű, on-site vizsgálat került lefolytatásra. A szektor off-site felügyelete az éves és negyedéves adatszolgáltatások felhasználásával elsődlegesen folyamatos felügyelés keretében történik.

Az EBA Opinion alapján a legtöbb illetékes hatóság az off-site vizsgálatokat alkalmazta a szektor ellenőrzésére, illetve teljes körű on-site vizsgálatokat ütemezett. Az illetékes hatóságoknál az AML/CFT jelentések száma nőtt, illetve kis hányada jelezte a hatóságoknak, hogy nem végzett egyáltalán vizsgálatokat a szektorban.

5. Azonosított jogsértések

Az MNB a felügyeleti vizsgálatok során az ügyfelek kockázatértékelésével, a gyanús tranzakciók kapcsán a bejelentési kötelezettség elmulasztásával, illetve az oktatásokkal kapcsolatban azonosított jogsértéseket. Az illetékes hatóságoknál – az EBA Opinion alapján – a leggyakoribb jogsértések az ügyfelek azonosításával és ellenőrzésével, a folyamatos monitoringgal, a belső ellenőrzések hiányosságaival (beleértve az átfogó AML/CFT-szabályokat és eljárásokat), a gyanús tranzakciók bejelentésével, az ügyfélkockázat értékelésével, valamint az irányítási és megfelelési funkció hiányosságaival voltak kapcsolatosak. A szektorban az illetékes hatóságok által megállapított jogsértések azonban nagyrészt kisebb jelentőségűek voltak. Az illetékes hatóságok a megállapított jogsértéseket leggyakrabban – az MNB-hez hasonlóan – megfelelési utasításokkal, konkrét intézkedések végrehajtására vonatkozó utasításokkal vagy helyreállítási terv bevezetésére vonatkozó utasításokkal követték nyomon.

6. Maradványkockázat:

Az MNB vizsgálatait, felügyeleti tapasztalatait nem indokolták az inherens kockázat vonatkozásában történő módosítást.

Maradványkockázat:

Mérsékelt jelentős

3.6. Kollektív befektetési vállalkozások/alapkezelők¹⁶

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

A befektetési alapkezelők a kollektív befektetési forma számára befektetéskezelési tevékenységet, valamint a kollektív befektetési forma létrehozatalához, működtetéséhez kapcsolódó feladatokat látják el. Két befektetési alapkezelői formát különböztetünk meg: (i) ÁÉKBV-alapkezelőket¹⁷ és (ii) alternatív befektetési alapkezelőket¹⁸ (ABAK-alapkezelők). A befektetési alap kollektív befektetési forma, azaz minden olyan kollektív befektetés, amely több befektetőtől gyűjt tőkét abból a célból, hogy meghatározott befektetési politikának megfelelően befektesse a befektetők javára (ÁÉKBV, ABA).¹⁹ A jelen fejezet tárgya kizárólag a Pmt. hatálya alá tartozó – forgalmazási

¹⁶ a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény (Kbftv.) 4. § (1) 18. pontja szerint meghatározott tevékenység.

¹⁷ Kbftv. 4. § (1) 9. pontja rendszeres gazdasági tevékenységként egy vagy több ÁÉKBV-t kezelő befektetési alapkezelő.

¹⁸ Kbftv. 4. § (1) 2. pontja szerint az alternatív befektetési alapkezelő, azaz rendszeres gazdasági tevékenységként egy vagy több ABA-t kezelő befektetési alapkezelő.

¹⁹ Kbftv. 4. § (1) 62. pont.

tevékenységet, vagy a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvényben **(Bsz.)** meghatározott tevékenységet végző – befektetési alapkezelő. Befektetési alapkezelők száma 100 és 110 közé tehető, valamint számos intézmény van jelen határon átnyúló szolgáltatás keretében.

2. Inherens kockázatértékelés

a. A kollektív befektetési vállalkozások/alapkezelők szektorában rejlő ML/TF kockázati tényezők

A termék/szolgáltatás, ügyfél, földrajzi, valamint értékesítési csatornához társítható kockázatok MNB általi értékelését az alábbi táblázat szemlélteti:

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Jelentős
Ügyfél	Mérsékelt jelentős
Földrajzi	Kevésbé jelentős
Értékesítési csatorna	Kevésbé jelentős

A befektetési alapkezelőkhöz kapcsolódó ML/TF kockázat függ az alap befektetési jegyeinek forgalmazási folyamatában részt vevő felek típusától és számától, az alap működési formájától és fajtájától, és befolyásolhatja az is, hogy a befektetési jegyet forgalmazó alapkezelő mennyi ismerettel rendelkezik az ügyfélről és a befektetőiről.

A hazai szektor működési modellje alapján a befektetési alapkezelők többségében nem kerülnek az ügyfelekkel közvetlen ügyfélkapcsolatba (azáltal, hogy nem végeznek forgalmazási tevékenységet). Jelentős kockázatcsökkentő tényező tehát, hogy a szektorban jelenlévő szolgáltatók csak más pénzügyi szolgáltatók közreműködésével tudnak jelentős összegű ügyleteket lebonyolítani. A készpénz ügyletek a szektorban nem jellemzőek. Jelen szektorra is általánosságban elmondható, hogy a szektorhoz tartozó szolgáltatók fejlesztendő ügyfél-átvilágítási, pénzmossás elleni tranzakció monitoringgal és gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozó politikákkal és eljárásokkal rendelkeznek. A szolgáltatókra jellemző az erőforrásalapú megközelítés, illetve a kockázatalapú megközelítés hiánya.

Az EBA Opinion alapján, az ügyfél- és földrajzi kockázatokat a legtöbb hatóság a szektor kulcsfontosságú kockázatainak tekintette, különösen a nagy vagyonú magánszemélyek, az összetett struktúrájú ügyfelek és a magasabb kockázatú országokban található ügyfelek szektorban jellemző számossága miatt. Számos illetékes külföldi hatóság rámutatott, hogy továbbra is nehézséget okoz az ügyfelek tényleges tulajdonosának megállapítása, valamint kiemelték az értékesítési csatornához kapcsolódó kockázatokat, mivel a befektetési alapok forgalmazását/marketingjét gyakran kiszervezik, és az alap forgalmazásában több közvetítő is részt vehet, ami bonyolultabbá, nagyobb kihívássá teszi az ML/TF kockázatok azonosítását és kezelését.

b. A kollektív befektetési vállalkozások/alapkezelők szektorában rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A szektorra nem jellemző a külföldi érintettség, többségében magyar ügyfelekkel rendelkeznek a kollektív befektetési vállalkozások/alapkezelők. A tulajdonosi kört tekintve elmondható, hogy a piacvezető magyar tulajdonban van, azonban a nagy európai alapkezelő és pénzügyi csoportok több jelentős alapkezelő tulajdonosi hátterét biztosítják.

Az MNB értékelése alapján a kollektív befektetési vállalkozások/alapkezelők szektora Mérsékelt jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik, amely megegyezik az EBA Opinion összegzése szerinti, legtöbb illetékes hatóság értékelésével.

Inherens kockázat:

Mérsékelt jelentős

3. Az ellenőrzések minősége

Az MNB a kollektív befektetési vállalkozások/alapkezelők ellenőrzéseinek megfelelőségét és minőségét értékelte, amely alapján a szolgáltatók egészére kiterjedő, illetve az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázatértékelést minősítette gyengének, míg az ML/TF kockázatok ismeretét, beleértve a személyzet AML/CFT képzésének elérhetőségét és hatékonyságát, az azonosítási és ellenőrzési politikák és eljárások hatékonyságát, valamint a folyamatos monitoring politikák és eljárások megfelelőségét, beleértve a tranzakciók monitoringját pedig nagyon jónak minősítette. A többi értékelési szempontot az MNB jónak értékelte.²⁰

Az EBA Opinion alapján, az illetékes külföldi hatóságok többsége általában jónak minősítette az szektorban működő szolgáltatók által végzett ellenőrzések minőségét. Az illetékes külföldi hatóságok különösen a szektorban az AML/CFT kötelezettségek teljesítése érdekében bevezetett politikák és eljárások megfelelőségét és hatékonyságát ítélték jónak. A külföldi hatóságok jelentős része továbbra is gyengének vagy nagyon gyengének értékelte a következő kontrollokat: az egész szolgáltatóra kiterjedő kockázatértékelés minőségét; a folyamatos monitoring megfelelőségét és hatékonyságát; a bejelentésekre vonatkozó szabályok és eljárások megfelelőségét és az bejelentések hatékonyságát; valamint a személyzet ML/TF kockázatokkal kapcsolatos tudatosságát, beleértve a személyzet AML/CFT képzésének elérhetőségét és hatékonyságát.

Az EBA Opinion kiemelte, hogy számos hatóság – az MNB-hez hasonlóan – jelezte azt is, hogy véleményük szerint a szektorban az ügyfél-átvilágítási intézkedések tekintetében a szolgáltatók szabályalapú, nem pedig kockázatalapú megközelítést alkalmaznak, amely azt eredményezheti, hogy a szektorban működő szolgáltatók helytelenül osztják el az AML/CFT erőforrásokat.

4. Felügyeleti tevékenység

Az MNB a szektor Mérsékelt jelentős inherens kockázati besorolására tekintettel kisebb hangsúlyt fektetett jelen szektor on-site jellegű ellenőrzésére. A szektor off-site felügyelete az éves és negyedéves adatszolgáltatások felhasználásával elsődlegesen folyamatos felügyelés keretében történik.

Az EBA Opinion alapján, az illetékes külföldi hatóságok által a többi szektorhoz képest viszonylag kevés felügyeleti tevékenység folyt a szektorban. Az ellenőrzések többsége ütemezett on-site ellenőrzés volt. Az EBA Opinion alapján a külföldi hatóságok által folytatott felügyeleti tevékenység leggyakoribb off-site típusú vizsgálata az AML/CFT jelentések útján valósult meg.

5. Azonosított jogsértések

Az MNB a szolgáltatók felügyelete során a szolgáltatóra kiterjedő kockázatértékeléssel, a folyamatos monitoringgal és az oktatással, tudatossággal kapcsolatban azonosított jogsértéseket. Az MNB által alkalmazott intézkedések a szektorhoz tartozó szolgáltatók esetében jellemzően a megfelelési, meghatározott intézkedések végrehajtására vonatkozó utasítások, valamint helyreállítási terv bevezetésére vonatkozó kötelezés voltak.

Az illetékes hatóságok – az EBA Opinion alapján – az azonosított leggyakoribb jogsértések a belső ellenőrzésekkel és az általános AML/CFT szabályokkal és eljárásokkal, a folyamatos monitoringgal, valamint az ügyfelek azonosításával és személyazonosságuk ellenőrzésével voltak kapcsolatosak.

Az illetékes hatóság a megállapított jogsértéseket leggyakrabban – az MNB-hez hasonlóan – megfelelési utasításokkal, konkrét intézkedések végrehajtására vonatkozó utasításokkal vagy helyreállítási terv bevezetésére vonatkozó utasításokkal követték nyomon.

²⁰ Az EBA részére benyújtott, az MNB által kitöltött „Opinion on the ML/TF risks affecting the EU's financial sector - 2020 Questionnaire Part 2: Risk Assessments” dokumentumban a szektort érintően a szolgáltatók által alkalmazott kontrolloknál megadott értékelés alapján.

6. Maradványkockázat

A MNB a maradványkockázatot Mérsékelten jelentősnek értékeli. Az inherens kockázati besorolás megegyezik a maradványkockázattal, amely arra a következtetésre vezet, hogy a meglévő ellenőrzések potenciálisan nem indokoltak a szektorban fennálló kockázatok mérséklését.

Maradványkockázat:

Mérsékelten jelentős

3.7. Egyéb pénzügyi szolgáltatók²¹

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Magyarországon azon pénzügyi vállalkozások száma, akik nem hitelintézeti szektorba tartoznak 240 és 260 közöttre tehető. A szolgáltatók jellemzően kölcsön- és hitelügyletekkel kapcsolatos tevékenységet látnak el. A szektor döntően vállalati ügyfeleket (egyéni vállalkozók, nem pénzügyi vállalatok és egyéb) finanszíroz, a 2021. június 30. napi adatok alapján a bruttó követelésállomány a 77%-át teszik ki a vállalati követelések.

2. Inherens kockázatértékelés

a. A pénzügyi szolgáltatók szektorában rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB a termékekben/szolgáltatásokban, az ügyfelekben, a földrajzi kiterjedtségben és az értékesítési csatornáknak rejlő kockázatokat egyaránt Mérsékelten jelentősnek értékelte.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Mérsékelten jelentős
Ügyfél	Mérsékelten jelentős
Földrajzi	Mérsékelten jelentős
Értékesítési csatorna	Mérsékelten jelentős

A Szektorban működő szolgáltatók a termékek és szolgáltatások széles skáláját kínálják, amelyeket meghatározott ügyféltípusok számára terveztek, és különböző értékesítési csatornákat használnak, amelyek különböző típusú és szintű ML/TF kockázatokat eredményezhetnek. A kockázat ebben a szektorban akkor is növekszik, ha a pénzügyi szolgáltatók a termékeik és szolgáltatásaik forgalmazásához hitelközvetítőket vesznek igénybe, amely által kevés közvetlen kapcsolatot tartanak fenn ügyfeleikkel, ezért nehézségekbe ütközhet a folyamatos monitoring, valamint a felügyelet hiánya jellemző ügyfél-átvilágítási intézkedések alkalmazása során. Másrészt a faktoringgal, a lízinggel és a kereskedelmi hitelezéssel foglalkozó pénzügyi szolgáltatók eltérő üzleti modellekkel rendelkeznek, és más típusú ügyfeleket szolgálnak ki (kereskedelmi vállalatok, import/export), ezért jobban ki vannak téve a kereskedelem alapú pénzmosásnak. Azonban, a szektorra nem jellemző a külföldi érintettség, tipikusan magyar ügyfelekkel rendelkeznek a szektorhoz tartozó szolgáltatók.

A szektorhoz tartozó termékek kevesebb pénzmosási lehetőséget kínálnak, mint más pénzügyi termékek, de a bűnszervezetek ezeket használják nagy értékű áruk vásárlásának finanszírozására, majd készpénzben visszafizetik a kölcsönöket. Összességében, a fogyasztási hitelek és az alacsony összegű hitelek nem olyan vonzóak a bűnszervezetek számára, mint más pénzügyi termékek, de közvetve felhasználhatók a bűncselekményekből származó bevételek tisztára mosására. Ezek a tranzakciók általában alacsony összegűek, de egyes bűnözői csoportok képesek voltak nagy összegeket több tranzakcióra elosztani. Ezért az alacsony összegű hitelekhez kapcsolódó pénzmosási kockázat mérsékelten jelentősnek tekinthető. ²²

A szektorhoz tartozó szolgáltatók jellemzően tisztában vannak az üzleti kölcsönökkel kapcsolatban felmerülő csalás kockázatával. Különös figyelmet fordítanak a hamis dokumentumok vagy a hamis személyazonosság kockázatára,

²¹ A Hpt. hatálya alá tartoznak.

²² E megállapítások háttéréként ld. az Európai Bizottság által 2019-ben kiadott Szupranacionális kockázatértékelés releváns részeit.

tekintettel arra, hogy a szolgáltatóknak is érdekük fűződik ahhoz, hogy az ügyfelek részére nyújtott kölcsönök visszafizetésre kerüljenek. A sérülékenység a szektorban alacsonyabb lenne, ha a készpénzes visszafizetés lehetőségét a szolgáltatók kizárnák. Megjegyzendő azonban, hogy a meglévő informatikai rendszerek nem feltétlenül alkalmasak hamis dokumentumok észlelésére a szektorban.

Kockázatként került azonosításra az erőforrásalapú megközelítés jelenléte, valamint a Szektorhoz tartozó szolgáltatók gyakorlatában a kockázatalapú megközelítés alkalmazásának elmaradása. A szolgáltatók szabályalapú megoldásokat, előírásokat várnak, a kockázatalapú megközelítést nem hajtják végre teljeskörűen. Az erőforrás elosztása sem megfelelő sok esetben, a szolgáltatók célja a költségek csökkentése, mintsem a kockázatalapú eljárások alkalmazása, amely szintén kockázati tényező.

Jelen szektorra is általánosságban elmondható, hogy a szektorhoz tartozó szolgáltatók fejlesztendő AML tranzakció monitoringgal és gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozó politikákkal és eljárásokkal rendelkeznek. A szolgáltatók felügyeleti adatszolgáltatások teljesítése során hiányos vagy pontatlan adatokat bocsátanak rendelkezésre.

Kockázatként került továbbá azonosításra, hogy a szolgáltatók nem alkalmaznak megfelelő átvilágítási eljárásokat vagy rendszereket az EU és az ENSZ BT célzott pénzügyi szankciós listái szerinti átvilágításra.

A pénzügyi szolgáltatói szektor Mérsékeltlen jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik, amely megegyezik az EBA Opinion összegzése szerint, az illetékes hatóságok többségének az értékelésével.

Inherens kockázat:

Mérsékeltlen jelentős

3. Az ellenőrzések minősége

Az MNB a pénzügyi szolgáltatók általi ellenőrzések megfelelőségét és minőségét értékelte, amely alapján a szolgáltatók egészére kiterjedő, az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázatértékelést, illetve a folyamatos monitoring, ideértve a tranzakció monitoring hatékonyságát minősítette gyengének, a többi értékelési szempontot jó minősítést kapott.²³

Az EBA Opinionban részletezésre került, hogy az illetékes hatóságok jelentős része jelezte, hogy nem végeztek értékelést az ágazati ellenőrzések minőségéről. Azok az illetékes hatóságok, amelyek elvégezték az értékelést, többségük jónak vagy nagyon jónak értékelte a szektor ellenőrzéseinek minőségét. Az ügyfelek ML/TF kockázatértékelésének minőségét – az MNB-hez hasonlóan – azonban az illetékes hatóságok jelentős része gyengének ítélte, csakúgy, mint a bejelentések hatékonyságát. A hatóságok továbbá rámutattak az ügyfelek azonosításának és személyazonosság gyakran gyenge szintű ellenőrzésére. Ezen ellenőrzések gyenge minősége különösen aggasztó ebben a szektorban, tekintettel az ágazatot eredendően fenyegető kockázatokra.

4. Felügyeleti tevékenység

Az MNB a szektor Mérsékeltlen jelentős inherens kockázati besorolására tekintettel kisebb hangsúlyt fektetett jelen szektor on-site ellenőrzésére, a felügyeletet off-site módon az éves és a negyedéves adatszolgáltatások felhasználásával látja el folyamatos felügyelés keretében. Az MNB a pénzügyi szolgáltatói szektort az ügyfelektől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli, felmerülő kockázati jelzés alapján ellenőrzi.

²³ Az EBA részére benyújtott, az MNB által kitöltött „*Opinion on the ML/TF risks affecting the EU's financial sector - 2020 Questionnaire Part 2: Risk Assessments*” dokumentumban a szektort érintően a szolgáltatók által alkalmazott kontrolloknál megadott értékelés szerinti összefoglalás.

5. Azonosított jogsértések

Az MNB folyamatos felügyelés keretében azonosított jogsértést, a szektorban a többi szektortorhoz képest jelentősebb számú szolgáltató nem tett eleget jogszabályi kötelezettségének, az MNB a szektorhoz tartozó szolgáltatók 35,9%-ánál detektált hiányosságot a kijelölt személyek kijelölésével, bejelentésével kapcsolatban.

Az EBA Opinion alapján, az ágazatban leggyakrabban azonosított jogsértések az ügyfelek azonosításával és személyazonosságuk ellenőrzésével, az ügyfélkockázat értékelésével, az átfogó AML/CFT politikákkal és eljárásokkal, valamint a folyamatos monitoringgal kapcsolatban voltak.

6. Maradványkockázat:

Az MNB a maradványkockázatot Mérsékeltlen jelentősnek értékeli. Megállapítható, hogy az inherens kockázati besorolás megegyezik a maradványkockázattal.

Maradványkockázat: Mérsékeltlen jelentős

3.8. Életbiztosítók

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Az MNB Magyarországon AML/CFT felügyeletet 10-15 közötti számú biztosító felett gyakorol. A szolgáltatók biztosítási tevékenységet látnak el. Az MNB AML/CFT felügyeletet kizárólag az életbiztosítási ágba tartozó tevékenységet végző biztosító felett gyakorol, tekintettel arra, hogy nem tartozik a Pmt. hatálya alá a függő és független biztosításközvetítő, a nem-életbiztosítási ágba tartozó szerződésekkel kapcsolatos tevékenysége során, valamint a biztosító, amennyiben kizárólag nem-életbiztosítási ágba tartozó tevékenység végzésére rendelkezik engedéllyel, továbbá a nem-életbiztosítási ágba tartozó és az életbiztosítási ágba tartozó tevékenység egyidejű végzésére engedéllyel rendelkező szolgáltató (kompozit biztosító) pedig a nem-életbiztosítási tevékenysége tekintetében.

2. Inherens kockázatértékelés

a. Az életbiztosítási szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

A termék/szolgáltatás, ügyfél, földrajzi, valamint értékesítési csatornához társítható kockázatok MNB általi értékelését az alábbi táblázat szemlélteti:

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Kevésbé jelentős
Ügyfél	Mérsékeltlen jelentős
Földrajzi	Kevésbé jelentős
Értékesítési csatorna	Jelentős

Az életbiztosítói szektorba tartozó szolgáltatók vonatkozásában kockázatként került azonosításra, hogy a szolgáltatók nem allokálnak megfelelő humán erőforrást az AML/CFT feladatok ellátására. Továbbá kockázatként került azonosításra, hogy a kockázaterzékenységi megközelítést a szolgáltatók nem alkalmazzák a gyakorlatukban. Az MNB további kockázatként azonosította, hogy a szolgáltatók nem alkalmaznak megfelelő ügyfél-átvilágítási eljárásokat vagy rendszereket az EU és az ENSZ BT célzott pénzügyi szankciós listái szerinti átvilágításra.

Az EBA Opinion alapján, a szektor nem az első számú célpont, amelyet ML/TF célokra felhasználnak, habár a szektor nagyon eltérően értékelt EU szerte, tekintettel arra, hogy néhány külföldi hatóság, különösen, ahol a biztosításokkal összefüggő ML/TF kockázatok potenciálisan hangsúlyosabbak több szolgáltatóhoz Jelentős kockázati értéket társított.

Az EBA Opinion szerint az értékesítési csatorna nagyobb kockázatot hordoz, tekintettel arra, hogy számos esetben közvetítőt vesznek igénybe a szolgáltatók, amelyek, mint harmadik felek végzik el az ügyfél-átvilágítási tevékenységeket a szolgáltatók helyett, ezzel nagyobb kockázatot futva az értékesítési csatornát tekintve. A közvetítők elterjedése ebben a szektorban a leggyakoribb. Bár a közvetítők alkalmazása a szektorban nem befolyásolja jelentősen

az ágazat általános kockázatait, mégis lehetséges sérülékenységet teremt, mivel a biztosítók jobban eltávolodnak az ügyfelektől, mintha ők maguk közvetlenül nyújtanák a szolgáltatást. Ezen túlmenően az életbiztosítási üzletág nagy része befektetési lehetőségekkel összekapcsolt életbiztosítást tartalmaz. A hatóságok által említett fő ügyfélkockázatok a kiemelt közszereplőkkel az ügyfél külföldi számláira történő kifizetésekkel, a csalással, a készpénzhasználattal, a természetes személytől eltérő ügyfelekkel való üzleti kapcsolattal, illetve az ügyféltől eltérő kedvezményezettekkel voltak kapcsolatosak. Ugyanakkor ezen ügyfelek kockázatait a külföldi hatóságok még mindig Mérsékelt vagy Kevésbé jelentős kockázatokat jelentőnek ítélték.

b. Az életbiztosítási szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A hazai életbiztosítók tulajdonosi köre jellemzően külföldi, az élet ágon tevékenykedő biztosítók túlnyomó többsége EU-n belüli, külföldi anyavállalatokkal rendelkezik.

Elmondható azonban az is, hogy tipikusan magyar ügyfelekkel rendelkeznek a szektorhoz tartozó szolgáltatók.

Az MNB értékelése alapján a pénzügyi szolgáltatói szektor Mérsékeltén jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik, amely megegyezik az EBA Opinion összegzése szerinti, több illetékes hatóság értékelésével.

Inherens kockázat:

Mérsékeltén jelentős

3. Az ellenőrzések minősége

Az MNB az életbiztosítók általi ellenőrzések megfelelőségét és minőségét értékelte, amely alapján a szolgáltatók egészére kiterjedő, az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázatértékelést minősítette gyengének, az ML/TF kockázatok ismeretét, beleértve a személyzet AML/CFT képzésének elérhetőségét és hatékonyságát, valamint a nyilvántartási politikák és eljárások megfelelőségét értékelte nagyon jónak, míg a többi értékelési szempontot jó minősítést kapott.²⁴

Az EBA Opinion alapján az ágazatban működő szolgáltatók által bevezetett ellenőrzéseket a külföldi hatóságok többsége jónak minősítette. A külföldi hatóságok viszonylag elégedettnek tűntek a politikákkal és eljárásokkal kapcsolatos ellenőrzések megfelelőségével, különösen az ügyfelek azonosításával és ellenőrzésével, valamint a nyilvántartások vezetésével. Aggodalmukat fejezték ki azonban néhány ellenőrzés hatékonyságával kapcsolatban, különösen a tranzakciók folyamatos monitoringjával és az bejelentéssel kapcsolatos ellenőrzésekkel, valamint – az MNB-hez hasonlóan – az egész szolgáltatóra kiterjedő és az ügyfélkockázat kockázatértékelések minőségével kapcsolatban. Ez azzal magyarázható, hogy a biztosítók jellemzően kevesebb információt kapnak az ügyfelektől az üzleti kapcsolat kezdete után, mivel a tranzakciók gyakorisága és/vagy változékonysága ezt követően alacsonyabb, mint például a bankszektorban. Ezt azonban enyhítheti az a tény, hogy a tranzakciókat többnyire bankszámlákon keresztül bonyolítják le, amelyek általában hatékony ellenőrzésekkel vannak ellátva.

4. Felügyeleti tevékenység

Az MNB a szektor Mérsékeltén jelentős inherens kockázati besorolására tekintettel kisebb hangsúlyt fektetett jelen szektor on-site ellenőrzésére. A szolgáltatók MNB általi ellenőrzésére off-site vizsgálatokban az éves és negyedéves adatszolgáltatás felhasználásával kerül sor folyamatos felügyelés keretében. Az MNB az életbiztosítói szektort az ügyfelektől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli, felmerülő kockázati jelzés alapján ellenőrzi.

5. Azonosított jogsértések

Az MNB a szolgáltatók felügyelete során az ügyfelek kockázatértékelésével, a gyanús tranzakciók jelentésével, valamint az oktatással és a tudatossággal kapcsolatban azonosított. Az MNB által alkalmazott intézkedések a szektorhoz tartozó

²⁴ Az EBA részére benyújtott, az MNB által kitöltött „Opinion on the ML/TF risks affecting the EU's financial sector - 2020 Questionnaire Part 2: Risk Assessments” dokumentumban a szektort érintően a szolgáltatók által alkalmazott kontrolloknál megadott értékelés szerinti összefoglalás.

szolgáltatók esetében jellemzően a megfelelési, meghatározott intézkedések végrehajtására vonatkozó utasítások, valamint helyreállítási terv bevezetésére vonatkozó kötelezések voltak. A hatóságok felügyeleti tevékenységeik eredményeként azonosított jogsértések típusa főként a belső kontrollokhoz és az általános AML/CFT politikákhoz és eljárásokhoz, az ügyfelek és az egész szolgáltatóra kiterjedő kockázatértékelésekhez, valamint az ügyfelek azonosításához és ellenőrzéséhez kapcsolódott.

6. Maradványkockázat

Az MNB mérlegelve a szektornál részletezetteket a maradványkockázatot Mérsékeltlen jelentősnek értékeli. Megállapítható, hogy a biztosítási szektorban rejlő inherens kockázati besorolás megegyezik a maradványkockázattal.

Maradványkockázat: Mérsékeltlen jelentős

3.9. Életbiztosítás közvetítő

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Az MNB Magyarországon AML/CFT felügyeletet összesen 380 és 420 közötti számú életbiztosítás közvetítő felett gyakorol. A közvetítők biztosítás közvetítési tevékenységet látnak el.

A szektoron belül tevékenységi alapon, működés szerint, illetve földrajzi kiterjedést is vizsgálva három alszektor került azonosításra az alábbiak szerint:

- Biztosítási alkusz²⁵
- Biztosítási többes ügynök²⁶
- Biztosításközvetítő fióktelep

2. Inherens kockázatértékelés

a. Az életbiztosítás közvetítői szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

A termék/szolgáltatás, ügyfél, földrajzi, valamint értékesítési csatornához társítható kockázatok MNB általi értékelését az alábbi táblázat szemlélteti:

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Kevésbé jelentős
Ügyfél	Kevésbé jelentős
Földrajzi	Kevésbé jelentős
Értékesítési csatorna	Mérsékeltlen jelentős

Kockázatként került azonosításra az erőforrásalapú megközelítés jelenléte, illetve a kockázatérzékenységi megközelítés gyakorlatának hiánya.

Jelen szektorra is általánosságban elmondható, hogy a szektorhoz tartozó szolgáltatók fejlesztendő AML tranzakció monitoringgal és gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozó politikákkal és eljárásokkal rendelkeznek, valamint felügyeleti adatszolgáltatások teljesítése során több esetben nem megfelelő adatokat bocsátanak rendelkezésre.

Jellemző a közvetítő és az üzleti kapcsolat többi szereplője közötti elégtelen együttműködés, kommunikáció, amely befolyásolja a hatékonyságot, amely kockázatot növelő tényezőnek minősül.

Kockázatcsökkentő tényező, hogy a készpénzes ügyletek nem jellemzőek és ez az ágazat csak más szektorok közreműködésével tud jelentős összegű ügyleteket lebonyolítani.

²⁵ Pmt. 3. § 28. h) pont

²⁶ Pmt. 3. § 28. h) pont

Az életbiztosítókkal összehasonlítva a szektor közvetítőihez kapcsolódó ML/TF kockázat szintje alacsonyabb, mivel az közvetítők feladatai közé jellemzően nem tartozik az ügyfelektől származó kifizetések kezelése. Ennek ellenére az EBA Opinion alapján több külföldi hatóság jelezte, hogy ez a szektor különösen "profitorientált" lehet a főként jutalékokon alapuló javadalmazási rendszere miatt. Az illetékes külföldi hatóságok ezzel kapcsolatban megjegyezték, hogy fennáll a kockázata annak, hogy ennek következtében sérülhet a pénzmosás elleni küzdelemnek való megfelelés.

Az illetékes külföldi hatóságok nagy része Kevésbé jelentősnek értékelte a földrajzi elhelyezkedéshez, az ügyfelekhez és a termékekhez/szolgáltatásokhoz kapcsolódó eredendő kockázati tényezőket a szektorban. Az értékesítési csatornákat több hatóság – MNB-hez hasonlóan – minősítette Mérsékelt jelentősnek. Ez annak tulajdonítható, hogy ebben az ágazatban megnőtt a nem személyes tevékenységek száma.

b. Az életbiztosítás közvetítői szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A szektorra nem jellemző a külföldi érintettség, tipikusan magyar ügyfelekkel rendelkeznek a szektorhoz tartozó szolgáltatók.

Az MNB értékelése alapján az életbiztosítás szektor Kevésbé jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik, amely megegyezik az EBA Opinion összegzése szerinti, legtöbb illetékes hatóság értékelésével.

Inherens kockázat:

Kevésbé jelentős

3. Az ellenőrzések minősége

Az MNB az életbiztosítást közvetítők általi ellenőrzések megfelelőségét és minőségét értékelte, amely alapján a szolgáltatók egészére kiterjedő, az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázatértékelést minősítette gyengének, az ML/TF kockázatok ismeretét, beleértve a személyzet AML/CFT képzésének elérhetőségét és hatékonyságát, valamint a nyilvántartási politikák és eljárások megfelelőségét értékelte nagyon jónak, míg a többi értékelési szempont jó minősítést kapott.²⁷

Az EBA Opinion alapján, az illetékes külföldi hatóságok, akik elvégezték az ellenőrzések értékelését, és úgy ítélték meg, hogy a közvetítők által bevezetett ellenőrzések összességében jók vagy nagyon jók voltak. A külföldi hatóságok elégedettek az ügyfél-azonosítási és ellenőrzési politikák és eljárások, valamint a nyilvántartási politikák és eljárások megfelelőségével és hatékonyságával kapcsolatos ellenőrzésekkel. Az EBA Opinion-ből kitűnik, hogy az illetékes külföldi hatóságokat jobban aggasztja az bejelentésekkel kapcsolatos politikák és eljárások megfelelősége és hatékonysága, az egész szolgáltatóra kiterjedő és az egyéni kockázatértékelések minősége, valamint az ML/TF kockázatokkal összefüggő tudatossággal kapcsolatos ellenőrzések.

4. Felügyeleti tevékenység

Az MNB a szektor Kevésbé jelentős inherens kockázati besorolására tekintettel kisebb hangsúlyt fektetett jelen szektor on-site ellenőrzésére. Az MNB az életbiztosítás közvetítői szektort az ügyfelektől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli, felmerülő kockázati jelzés alapján ellenőrzi.

5. Azonosított jogsértések

Az MNB a szolgáltatók felügyelete során az ügyfelek kockázatértékelésével, a gyanús tranzakciók jelentésével, valamint az oktatással és a tudatossággal kapcsolatban azonosított. Az MNB által alkalmazott intézkedések a szektorhoz tartozó szolgáltatók esetében jellemzően a megfelelési, meghatározott intézkedések végrehajtására vonatkozó utasítások, valamint helyreállítási terv bevezetésére vonatkozó kötelezések voltak.

²⁷ Az EBA részére benyújtott, az MNB által kitöltött „Opinion on the ML/TF risks affecting the EU's financial sector - 2020 Questionnaire Part 2: Risk Assessments” dokumentumban a szektort érintően a szolgáltatók által alkalmazott kontrolloknál megadott értékelés szerinti összefoglalás.

Az EBA Opinion alapján, az illetékes külföldi hatóságok a szektorban kisszámú jogsértést állapítottak meg, amelyeket főként kisebb vagy közepes mértékűnek minősítettek. A beérkezett válaszokból megállapítható, hogy a fő jogsértések az ügyfelek azonosításával és személyazonosságuk ellenőrzésével, a belső ellenőrzésekkel és az általános AML/CFT szabályokkal és eljárásokkal, valamint mind az egész szolgáltatóra kiterjedő, mind az ügyfelek kockázatértékelésének minőségével voltak kapcsolatosak.

6. Alszektorok

a. Biztosítási alkusz – alszektor

Magyarországon a biztosítási alkusz alszektorban 330 és 360 közötti számú szolgáltató tevékenykedik.

A független biztosításközvetítők, azaz az alkusz az ügyféllel kötött szerződés alapján, az ügyfél megbízásából járnak el, előkészítik a biztosítási szerződés megkötését, tevékenységükre pedig kiterjedhet – az ügyfél képviselésében – a szerződés megkötésére, a megbízó igényeinek érvényesítésében történő közreműködésre. Kockázatot növelő tényező lehet, hogy a biztosítási alkuszok közvetlenül az ügyféllel állnak megbízási jogviszonyban, így a profitorientált vállalkozások hajlamosabbak lehetnek az AML/CFT kötelezettségeknek kevésbé megfelelni. Azonban figyelemmel a szektor inherens kockázatára, illetve arra a tényre, hogy az alszektor kevésbé van kitéve ML/TF céloknak, a biztosítási alkuszok inherens kockázata az MNB értékelése alapján Kevésbé jelentős.

Inherens kockázat: Kevésbé jelentős

A szektor értékelésénél részletezett kockázatcsökkentő intézkedésekre, illetve arra a tényre, hogy folyamatos felügyelés során kockázatot növelő tényező nem jutott az MNB tudomására, a biztosítási alkusz alszektor maradványkockázatát az MNB Kevésbé jelentősnek értékeli.

Maradványkockázat: Kevésbé jelentős

b. Biztosítási többes ügynök – alszektor

Magyarországon a biztosítási alkusz alszektorban 30 és 50 közötti szolgáltató tevékenykedik.

A függő biztosításközvetítők a biztosítóval állnak jogviszonyban, amely alapján a megbízást adó biztosító lesz az ügyféllel szerződő fél, az ügynök a biztosító AML/CFT politikáinak és eljárásainak köteles megfelelni, amely alapján a biztosító felel az ügynök jogszabályi megfelelőségéért. Mindezek alapján, az ügynök AML/CFT tevékenységét a biztosító segíti, amellyel az alszektorban rejlő inherens kockázat is jobban mérséklődik. Az MNB az alszektor inherens kockázatát Kevésbé jelentősnek értékeli.

Inherens kockázat: Kevésbé jelentős

A szektor értékelésénél részletezett kockázatcsökkentő intézkedésekre, illetve arra a tényre, hogy folyamatos felügyelés során kockázatot növelő tényező nem jutott az MNB tudomására, a biztosítási többes ügynökök alszektorának maradványkockázatát az MNB Kevésbé jelentősnek értékeli.

Maradványkockázat: Kevésbé jelentős

c. Biztosításközvetítő fióktelep – alszektor

Magyarországon a biztosítási alkusz alszektorban 1 és 5 közötti számú szolgáltató tevékenykedik.

A biztosításközvetítő fióktelepek összetettségét vizsgálva megállapítható, hogy jellemzően azon szolgáltatók találhatók ezen alszektorban, amelyeknek az anyavállalata más tagállamban került engedélyezésre. Ezen tulajdonosi struktúra, külföldi érdekeltség a külföldi kockázati tényezőket befolyásolhatja, azonban valamennyi biztosításközvetítő fióktelep anyavállalata az EU területén található, így a tagországok közötti szabályozást tekintve eltérés – összehasonlítva harmadik országokhoz kapcsolódó kockázatokkal és ide nem értve az Irányelv átültetéséből származó kisebb anomáliákat – nem tapasztalható, különös tekintettel arra a tényre is, hogy a fióktelepek önálló entitásként a Pmt. hatálya alá tartoznak, azaz a fióktelepekre a magyar szabályozás az irányadó. Erre tekintettel, a földrajzi kitettséget vizsgálva kockázatot növelő tényező nem jelenik meg, így az alszektor inherens kockázata az MNB értékelése alapján, a szektor inherens kockázati értékével megegyezően Kevésbé jelentős.

Inherens kockázat: Kevésbé jelentős

A szektor értékelésénél részletezett kockázatcsökkentő intézkedésekre, illetve arra a tényre, hogy folyamatos felügyelés során kockázatot növelő tényező nem jutott az MNB tudomására, a biztosításközvetítő fióktelep alszektorának maradványkockázatát az MNB Kevésbé jelentősnek értékeli.

Maradványkockázat: Kevésbé jelentős

7. Maradványkockázat

Az MNB mérlegelve a szektornál és az alszektoroknál részletezetteket a maradványkockázatot Kevésbé jelentősnek értékeli. Az inherens kockázati besorolás megegyezik a maradványkockázattal.

Maradványkockázat: Kevésbé jelentős

3.10. Bizalmi vagyonkezelők²⁸

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Magyarországon a bizalmi vagyonkezeléssel foglalkozó, szerződéssel rendelkező személyek száma 630 és 700 közöttire tehető. Ezek közül az üzletszerű bizalmi vagyonkezeléssel foglalkozó szolgáltatók száma 10-15 közötti, míg nem üzletszerű bizalmi vagyonkezeléssel foglalkozó szereplők száma több, mint 620.

A MNB a termékekben/szolgáltatásokban, az ügyfelekben, a földrajzi kitettségben és az értékesítési csatornáknban rejlő kockázatokat egyaránt Nagyon jelentősnek értékelte.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Nagyon jelentős
Ügyfél	Nagyon jelentős
Földrajzi	Nagyon jelentős
Értékesítési csatorna	Nagyon jelentős

²⁸ A bizalmi vagyonkezelés jogintézményét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény vezette be, a bizalmi vagyonkezelési tevékenység végzésének részletszabályairól pedig a bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól szóló 2014. évi XV. törvény rendelkezik. Ez utóbbi értelmében bizalmi vagyonkezelés egynél több szerződés alapján üzletszerű formában az MNB engedélyével, illetve nem üzletszerűen az MNB általi nyilvántartásba vétel mellett végezhető.

A szektoron belül a tevékenységnek megfelelően, az üzletszerűséget figyelembe véve két alszektor került kialakításra:

- üzletszerű bizalmi vagyongazdálkodási alszektor
- nem üzletszerű bizalmi vagyongazdálkodási alszektor

2. Inherens kockázatértékelés

a. A bizalmi vagyongazdálkodási szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB tapasztalatai alapján a bizalmi vagyongazdálkodási szektorban nagy számban fordul elő, hogy a jogintézményt szándékolt céljával szemben ténylegesen a rendelt vagyon forrásának, az ehhez a vagyonhoz köthető személyeknek az elfedésére használják fel. Ennek megfelelően nem ritka az „offshore” háttérű vagyonrendelő, mindemellett teljesen általános gyakorlat, hogy a vagyonrendelő egyben elsődleges kedvezményezettként is megjelenik. Volt olyan eset, hogy a részvénytársasági osztalékfizetési szabályok kijátszására használták fel a bizalmi vagyongazdálkodási konstrukciót.

Ugyan a bizalmi vagyongazdálkodók a Pmt. hatálya alá tartozó szolgáltatók, azonban a felmerülő ML/TF kockázatok általuk történő érdemi kezelése kockázatot hordoz magában. Ennek oka egyfelől, hogy a szolgáltatás erős bizalmi viszonyt feltételez, amely mellett a gyanús jogügylet megakadályozása, bejelentése sem életszerű. A felmerülő kockázatok kezelése tekintetében másfelől problematikus a bizalmi vagyongazdálkodást jellemző kettősség, miszerint a bizalmi vagyongazdálkodó a vagyongazdálkodás belső viszonyaiban szolgáltatóként, míg külső viszonyaiban ügyfélként (kvázi a kezelt vagyon képviselőjeként, ugyanakkor mégis saját nevében, tulajdonosként eljárva) jelenik meg, azaz a vagyongazdálkodó egyidejűleg egymással ellentétes „érdekű” pozíciókat tölt be.

b. A bizalmi vagyongazdálkodási szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A bizalmi vagyongazdálkodási jogviszony szereplői jellemzően magyar állampolgárságú, természetes személyek vagy Magyarországon székhellyel rendelkező gazdasági társaságok, azonban előfordul olyan eset is, hogy a bizalmi vagyongazdálkodási szerződések szereplői külföldi állampolgárok, vagy külföldi cégek. Megállapítható, hogy jellemzően kimutatható a magyarországi kapcsolat (akár a vagyonrendelő, akár a kedvezményezett, akár a rendelt vagyon vonatkozásában), egyre nagyobb számban jelennek meg olyan külföldi illetőségű vagyonrendelők, akik esetében nem látszik a hazai vagyongazdálkodási jogviszony létesítésének indoka. Mindezek alapján megállapítható, hogy a külföldi érintettség jelen szektorban részben jelen van, így az ebben rejlő kockázat Jelentősnek tekintendő.

Az MNB értékelése alapján a bizalmi vagyongazdálkodási szektor, így az üzletszerű bizalmi vagyongazdálkodási és a nem üzletszerű bizalmi vagyongazdálkodási alszektor Nagyon jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik.

Inherens kockázat

Nagyon jelentős

3. Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések

a. Üzletszerű bizalmi vagyongazdálkodási alszektor

Az üzletszerű bizalmi vagyongazdálkodóknál az ellenőrzés minőségét az MNB gyengének értékelte. Az MNB a Jelentős inherens kockázati besorolásra, illetve a kockázatalapú felügyelésre is tekintettel nagyobb hangsúlyt fektetett az elmúlt időszakban az üzletszerű bizalmi vagyongazdálkodási alszektor vizsgálatára. Az elmúlt időszakban on-site és off-site vizsgálatokat is végez, végzett az alszektorban. A korábbi ellenőrzés az üzletszerű bizalmi vagyongazdálkodók tényleges tulajdonosokat érintő ügyfél-átvilágítási gyakorlatára terjedt ki, amellyel kapcsolatban kockázatok és hiányosságokat az MNB nem azonosított, azonban az MNB a vizsgálati eljárás során a bizalmi vagyongazdálkodók tevékenységével kapcsolatban észlelt egyéb olyan hiányosságokat, amelyek akkor a folyamatban lévő vizsgálat tárgyát nem képezték. Ezen észlelt hiányosságok közül vizsgálat a bizalmi vagyongazdálkodó szolgáltatók vagyongazdálkodásba vett pénz és vagyoni eszközök forrását feltáró gyakorlatának ellenőrzésére indult. A vizsgálatok során hiányosságok a bejelentés elmulasztásával, az ügyfél-átvilágítási dokumentáció teljeskörűségével, az üzleti kapcsolatok céljának és jellegének rögzítésével, valamint a pénzeszköz forrásának vizsgálatával kapcsolatban kerültek megállapításra.

b. Nem üzletszerű bizalmi vagyonkezelői alszektor

A nem üzletszerű bizalmi vagyonkezelőknél az ellenőrzés minőségét az MNB szintén gyengének értékelte, mivel jellemzően a vagyonkezelőnek önmagát, saját eljárását, AML/CFT tevékenységét lenne szükséges ellenőrizni, amely különösen nehézkes és életidegen a természetes személy vagyonkezelők esetében. A nem üzletszerű minősége miatt ezen bizalmi vagyonkezelők által a jogszabályok betartása, így azok ellenőrzésének kivitelezése is nehezebb szektorokhoz, alszektorokhoz képest. A nem üzletszerű bizalmi vagyonkezelői szerződések – azok nyilvántartásba vételét követően – az MNB által megvizsgálásra kerülnek, és ahol gyanús körülmény került detektálásra, úgy az MNB bejelentéssel él a NAV PEI felé. Eddig az MNB általi bejelentésekre jellemzően az offshore érintettség, rejtett egyoldalú szerződések, illetve összefonódások miatt került sor. Azonban megállapítható, hogy jelen alszektorban jellemzően családon belüli és kisebb összegű vagyonrendelésekre kerül sor, amely konstrukciók kisebb kockázatot hordoznak magukban, mint az üzletszerű bizalmi vagyonkezelői szerződések általi jogviszonyok, így az alszektor az üzletszerű bizalmi vagyonkezelői alszektorhoz képest alacsonyabb ML/TF kockázatot jelent. A nem üzletszerű bizalmi vagyonkezelői alszektor felett a szerződések vizsgálatával az MNB kvázi folyamatos AML/CFT felügyeletet lát el.

4. Maradványkockázat

Az MNB a fenti szempontokra tekintettel a maradványkockázatot

- a. az üzletszerű bizalmi vagyonkezelők esetében Nagyon jelentősnek tekinti.

Maradványkockázat

Nagyon jelentős

- b. a nem üzletszerű bizalmi vagyonkezelők esetében Jelentősnek értékeli.

Maradványkockázat

Jelentős

A bizalmi vagyonkezelői szektor maradványkockázata az MNB megítélése szerint:

Maradványkockázat

Nagyon jelentős

3.11. Pénztárak²⁹

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Az MNB Magyarországon AML/CFT felügyeletet összesen 50 és 60 közötti pénztár felett gyakorol. A pénztári szektorhoz tartozik az egészség- és önszegélyező pénztár, az önkéntes nyugdíjpénztár, illetve az önkéntes pénztár.

2. Inherens kockázatértékelés

- a. A pénztári szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB az értékesítési csatornáknak megjelenő kockázatot Mérsékeltlen jelentősnek, a földrajzi kitézettségben, az ügyfelekben, termékekben/szolgáltatásokban rejlő kockázatot pedig Kevésbé jelentősnek értékelte.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Kevésbé jelentős
Ügyfél	Kevésbé jelentős
Földrajzi	Kevésbé jelentős
Értékesítési csatorna	Mérsékeltlen jelentős

²⁹ A pénztárak tevékenységét az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény szabályozza.

A pénztári termékek nem teszik lehetővé a névtelen tranzakciókat, kockázat a kifizetéskor jelentkezik. Készpénz ügyletek nem jellemzőek és a szektor csak más szektorok közreműködésével tud jelentős összegű ügyleteket lebonyolítani, amelyet kockázatcsökkentő tényezőként értékelt az MNB.

A szektorban kockázatként került azonosításra a kockázaterősségi megközelítést megvalósító eljárások hiánya. Jelen szektorra is általánosságban elmondható, hogy a szektorhoz tartozó szolgáltatók fejlesztendő AML tranzakció monitoringgal és gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozó politikákkal és eljárásokkal rendelkeznek. A szolgáltatók a felügyeleti adatszolgáltatások teljesítése során több esetben nem megfelelő adatokat bocsátanak rendelkezésre.

b. A pénztári szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A szektorra nem jellemző a külföldi érintettség, tipikusan magyar ügyfelekkel rendelkeznek a szektorhoz tartozó szolgáltatók. Továbbá nincsenek határon átnyúló tranzakciók.

Az MNB értékelése alapján, figyelembe véve a fent részletezetteket a pénztári szektor Kevésbé jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik.

Inherens kockázat: Kevésbé jelentős

3. Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések

Az MNB a pénztárak ellenőrzéseinek megfelelőségét és minőségét tekintve a szolgáltatók egészére kiterjedő, az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázaterőtelisést minősíti gyengének. Az MNB a szolgáltatók felügyelete során kockázatot az ügyfelek kockázaterőteliséssel, a gyanús tranzakciók jelentésével, valamint az oktatással és a tudatossággal kapcsolatban azonosított.

A pénztárak tevékenységét az MNB jellemzően folyamatos felügyelés keretében, illetve off-site jellegű jelzések esetén ellenőrzi. Az MNB a pénztárakat az általuk szolgáltatott éves és negyedéves adatok, pénztárak ügyfeleitől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli, felmerülő kockázati jelzés alapján ellenőrzi. Az MNB-nek a szektort tekintve – a kockázatalapú megközelítésre, illetve a Kevésbé jelentős inherens kockázatra figyelemmel – csekély a rendelkezésre álló felügyeleti tapasztalata.

Megjegyzendő, hogy a pénztárak gyanús tranzakciókhoz kapcsolódó bejelentéseik száma a többi szektoréhoz viszonyítva alacsonyabb, azonban ez a Kevésbé jelentős inherens kockázati besorolásra tekintettel nem nevezhető szokatlannak, így kockázatot növelő tényezőnek.

4. Maradványkockázat

Ez idáig az MNB-nek olyan kockázatot növelő tényező nem jutott a tudomására, amely hatással lenne az inherens kockázati tényezőre, annak eltérítését indokolná. Az MNB mérlegelve a szektornál részletezetteket a maradványkockázatot Kevésbé jelentősnek értékeli, amely az inherens kockázati besorolással megegyezik.

Maradványkockázat: Kevésbé jelentős

3.12. Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatók³⁰

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Az MNB Magyarországon AML/CFT felügyeletet összesen 1 és 3 közötti számú foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató felett gyakorol.

2. Inherens kockázatértékelés

- a. A foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatói szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB az értékesítési csatornában megjelenő kockázatot Mérsékeltén jelentősnek, a földrajzi kitettségben, az ügyfelekben, termékekben/szolgáltatásokban rejlő kockázatokat pedig Kevésbé jelentősnek minősítette.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Kevésbé jelentős
Ügyfél	Kevésbé jelentős
Földrajzi	Kevésbé jelentős
Értékesítési csatorna	Mérsékeltén jelentős

Jelen szektorra is általánosságban elmondható, hogy a szektorhoz tartozó szolgáltatók fejlesztendő AML tranzakció monitoringgal és gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozó politikákkal és eljárásokkal rendelkeznek. A szolgáltatók a felügyeleti adatszolgáltatások teljesítése során több esetben nem megfelelő adatokat bocsátanak rendelkezésre.

Készpénz ügyletek nem jellemzőek, illetve a szektor csak más szektorok közreműködésével tud jelentős összegű ügyleteket lebonyolítani, amelyet az MNB kockázatcsökkentő tényezőként értékelt.

- b. A foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatói szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A szektorra nem jellemző a külföldi érintettség, tipikusan magyar ügyfelekkel rendelkeznek a szektorhoz tartozó szolgáltatók. Nincsenek határon átnyúló tranzakciók.

AZ MNB értékelése alapján, figyelembe véve a fent részletezetteket foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatói szektor Kevésbé jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik.

Inherens kockázat: Kevésbé jelentős

3. Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések

Az MNB a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatói szektor általi ellenőrzések megfelelőségét és minőségét tekintve a szolgáltatók egészére kiterjedő, az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázatértékelést minősíti gyengének. Az MNB kockázatot az ügyfelek kockázatértékelésével, a gyanús tranzakciók jelentésével, valamint az oktatással és a tudatossággal kapcsolatban azonosított.

A foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatói tevékenységet jellemzően az MNB folyamatos felügyelés keretében, illetve off-site jellegű vizsgálatokkal ellenőrzi. Az MNB folyamatos felügyelés keretében a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatói szektort az általuk az MNB részére szolgáltatott éves és negyedéves adatok, a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatói szektorhoz tartozó szolgáltatók ügyfeleitől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli, felmerülő kockázati jelzés alapján ellenőrzi. Az MNB-nek a szektort tekintve – a kockázatalapú megközelítésre, illetve a Kevésbé jelentős inherens kockázatra figyelemmel – csekély a rendelkezésre álló felügyeleti tapasztalata.

³⁰ A foglalkoztatói nyugdíjról és intézményeiről szóló 2007. évi CXVII. törvény 2. § 14. pontja szerinti foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézményt jelenti.

Megjegyzendő, hogy a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatói szektor gyanús tranzakciókhoz kapcsolódó bejelentéseik száma a többi szektoréhoz viszonyítva alacsonyabb, azonban ez a Kevésbé jelentős inherens kockázati besorolásra tekintettel nem nevezhető szokatlannak, így kockázatot növelő tényezőnek.

4. Maradványkockázat

Ez idáig az MNB-nek olyan kockázatot növelő tényező nem jutott a tudomására, amely hatással lenne az inherens kockázati tényezőre, annak eltérítését indokolná. Az MNB mérlegelve a szektornál részletezetteket a maradványkockázatot Kevésbé jelentősnek értékeli, amely az inherens kockázati besorolással megegyezik.

Maradványkockázat: Kevésbé jelentős

3.13. Utalvány-kibocsátók³¹

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Az MNB Magyarországon AML/CFT felügyeletet összesen 1 és 5 közötti számú utalvány-kibocsátó felett gyakorol. A forgatható utalvány³² alatt értendő minden olyan, az utalvány-kibocsátóval szembeni pénzkövetelést megtestesítő bankjegynek, készpénz-helyettesítő fizetési eszköznek és értékpapírnak nem minősülő, átruházható és többször felhasználható, papír alapú fizetési eszköz, amely áruk vagy szolgáltatások ellenértékének a kiegyenlítésére szolgál. A forgatható utalvány kibocsátására irányuló tevékenység során az utalvány-kibocsátó közvetlenül vagy utalványforgalmazó útján pénzeszköz ellenében forgatható utalványt bocsát az utalványbirtokos rendelkezésére.

2. Inherens kockázatértékelés

a. Az utalványkibocsátói szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB az értékesítési csatornáknak megjelenő kockázatot Mérsékeltén jelentősnek, a földrajzi kitétségekben, az ügyfelekben, termékekben/szolgáltatásokban rejlő kockázatokat pedig Kevésbé jelentősnek minősítette.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Kevésbé jelentős
Ügyfél	Kevésbé jelentős
Földrajzi	Kevésbé jelentős
Értékesítési csatorna	Mérsékeltén jelentős

A szektort tekintve, annak szereplői szabályalapú folyamatokat követnek az AML/CFT gyakorlatukban, holott az MNB elvárása a kockázatalapú megközelítés megfelelő végrehajtása.

A szektor szereplői csak más szektorok közreműködésével tud jelentős összegű ügyleteket lebonyolítani, amelyeket az MNB kockázatsökkentő tényezőként értékelt.

b. A foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatói szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A szektorra nem jellemző a külföldi érintettség, tipikusan magyar ügyfelekkel rendelkeznek a szektorhoz tartozó szolgáltatók.

Az MNB értékelése alapján, figyelembe véve a fent részletezetteket az utalványkibocsátói szektor Kevésbé jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik.

Inherens kockázat: Kevésbé jelentős

³¹ Utalvány-kibocsátó az a vállalkozás, amely forgatható utalvány kibocsátására irányuló tevékenységet végez az egyes fizetési szolgáltatókról szóló 2013. évi CCXXXV. törvény 9. § (1) bekezdése alapján.

³² Hpt. 6. § (1) 29. pont

3. Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések

Az MNB az utalvány-kibocsátói szektor általi ellenőrzések megfelelőségét és minőségét tekintve a szolgáltatók egészére kiterjedő, az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázatértékelést minősíti gyengének. Az MNB a kockázatot az ügyfelek kockázatértékelésével, a gyanús tranzakciók a NAV PEI-nek történő bejelentésével, valamint az oktatással és a tudatossággal kapcsolatban azonosított.

Az utalvány-kibocsátói tevékenységet jellemzően az MNB folyamatos felügyelés keretében, illetve off-site jellegű vizsgálatokkal ellenőrzi. Az MNB az utalvány-kibocsátói szektort a szektorhoz tartozó szolgáltatók ügyfeleitől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli, felmerülő kockázati jelzés alapján ellenőrzi. A MNB-nek a szektort tekintve – a kockázatalapú megközelítésre, illetve a Kevésbé jelentős inherens kockázatra figyelemmel – csekély a rendelkezésre álló felügyeleti tapasztalata.

Megjegyzendő, hogy az utalvány-kibocsátói szektor gyanús tranzakciókhoz kapcsolódó bejelentéseik száma a többi szektoréhoz viszonyítva alacsonyabb, azonban ez a Kevésbé jelentős inherens kockázati besorolásra tekintettel nem nevezhető szokatlannak, így kockázatot növelő tényezőnek.

Ez idáig az MNB-nek olyan kockázatot növelő tényező nem jutott a tudomására, amely hatással lenne az inherens kockázati tényezőre, annak eltérítését indokolná.

4. Maradványkockázat

Ez idáig az MNB-nek olyan kockázatot növelő tényező nem jutott a tudomására, amely hatással lenne az inherens kockázati tényezőre, annak eltérítését indokolná. Az MNB mérlegelve a szektornál részletezetteket a maradványkockázatot Kevésbé jelentősnek értékeli, amely az inherens kockázati besorolással megegyezik.

Maradványkockázat: Kevésbé jelentős

3.14. Piacműködtetők³³

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Az MNB Magyarországon AML/CFT felügyeletet összesen 1-3 közötti számú piacműködtető felett gyakorol. A piacműködtető olyan személy, amely irányítja, illetve működteti a szabályozott piac üzemeltetését, és amely maga a szabályozott piac.

2. Inherens kockázatértékelés

a. A piacműködtetői szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB az értékesítési csatornáknak megjelenő kockázatot Mérsékelten jelentősnek, a földrajzi kiterjedtségben, az ügyfelekben, termékekben/szolgáltatásokban rejlő kockázatokat pedig Kevésbé jelentősnek értékelte.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Kevésbé jelentős
Ügyfél	Kevésbé jelentős
Földrajzi	Kevésbé jelentős
Értékesítési csatorna	Mérsékelten jelentős

³³ A Bszt. szerint a piacműködtető olyan személy, amely irányítja, illetve működteti a szabályozott piac üzemeltetését, és amely maga a szabályozott piac.

Készpénz ügyletek nem jellemzőek és a szektor csak más szektorok közreműködésével tud jelentős összegű ügyleteket lebonyolítani, amely kockázatsökkentő tényező.

A piacműködtetők a tevékenységük során létrejövő üzleti kapcsolatokat tőzsdetagokkal és kibocsátókkal létesítenek, ami további kockázatot csökkentő tényező. A hazai értéktőzsde tekintetében valamennyi tőzsdetag MNB felügyelet vagy társfelügyelet alatt áll. A piacműködtetői szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A szektor vonatkozásában az MNB nem azonosított határokon átnyúló ML/TF kockázatot.

Az MNB értékelése alapján, figyelembe véve a fent részletezetteket a piacműködtetői szektor Kevésbé jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik.

Inherens kockázat: Kevésbé jelentős

3. Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések

A piacműködtetők tevékenységét az MNB jellemzően folyamatos felügyelés keretében, illetve off-site jellegű vizsgálatokkal ellenőrzi. Az MNB a piacműködtetői szektorhoz tartozó szolgáltatók ügyfeleitől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli, felmerülő kockázati jelzés alapján ellenőrzi. Az MNB-nek a szektort tekintve – a kockázatalapú megközelítésre, illetve a Kevésbé jelentős inherens kockázatra figyelemmel – csekély a rendelkezésre álló felügyeleti tapasztalata.

Megjegyzendő, hogy a piacműködtetők tranzakciókhoz kapcsolódó bejelentéseik száma a többi szektoréhoz viszonyítva alacsonyabb, azonban ez a Kevésbé jelentős inherens kockázati besorolásra tekintettel nem nevezhető szokatlanoknak, így kockázatot növelő tényezőnek.

4. Maradványkockázat

Ez idáig az MNB-nek olyan kockázatot növelő tényező nem jutott a tudomására, amely hatással lenne az inherens kockázati tényezőre, annak eltérítését indokolná. Az MNB mérlegelve a szektornál részletezetteket a maradványkockázatot Kevésbé jelentősnek értékeli, amely az inherens kockázati besorolással megegyezik.

Maradványkockázat: Kevésbé jelentős

3.15. Pénzpiaci közvetítők

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Az MNB Magyarországon AML/CFT felügyeletet összesen 15 és 20 közötti többes kiemelt közvetítő és alkusz (a továbbiakban együttesen: pénzpiaci közvetítő) felett gyakorol. A pénzpiaci közvetítők pénzügyi szolgáltatási tevékenységet látnak el.

Mind a többes kiemelt közvetítők, mind az alkuszok tevékenysége nem egy meghatározott pénzügyi intézmény pénzügyi szolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódik, ezért a közvetítői tevékenységet a pénzpiaci közvetítők az MNB által kiadott tevékenységi engedély alapján végezhetik. A többes kiemelt közvetítő tevékenységet több pénzügyi intézmény egymással versengő pénzügyi szolgáltatása vonatkozásában folytat.

2. Inherens kockázatértékelés

a. A pénzpiaci közvetítői szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB az értékesítési csatornáknak megjelenő kockázatot Mérsékeltlen jelentősnek, a földrajzi kitettségben, az ügyfelekben, termékekben/szolgáltatásokban rejlő kockázatok pedig Kevésbé jelentősnek értékelte.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Kevésbé jelentős
Ügyfél	Kevésbé jelentős
Földrajzi	Kevésbé jelentős
Értékesítési csatorna	Mérsékelten jelentős

A pénzügyi közvetítők a pénzügyi intézmények által nyújtott termékeket közvetítik, amelyek kockázata így minden esetben az ügyféllel szerződést kötő pénzügyi intézmény termékkockázatához igazodik.

A pénzügyi közvetítői tevékenység jellegéből adódóan jellemzően személyesen találkoznak az ügyfelekkel, más csatorna igénybevételére a tevékenység alaptermészetére tekintettel jellemzően nem kerül sor. Kockázat abban az esetben merül fel, ha a pénzügyi közvetítő közvetítői alvállalkozót vesz igénybe, amelynek igénybevételével a személyes találkozás nem a pénzügyi közvetítő és az ügyfél között valósul meg, hanem egy plusz szereplő, a közvetítői alvállalkozó és az ügyfél között.

Tekintettel arra, hogy a pénzügyi közvetítők kevesebb anyagi erőforrással rendelkeznek, mint például a hitelintézeti szektorhoz tartozó szolgáltatók, úgy a pénzügyi közvetítők esetében különösen elmondható, hogy erősen fejlesztendők az AML eljárások, így különösen fejlesztendő AML tranzakció monitoringgal és gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozó politikákkal és eljárásokkal rendelkeznek. A szolgáltatók továbbra is szabályalapú megoldásokat vagy utasításokat várnak az AML/CFT politikák végrehajtásához, pénzeszköz forrás vizsgálatának gyakorlata nem kielégítő, illetve a kockázatalapú megközelítést nem hajtják végre kellőképpen, amely belső kontroll hiányosságokat eredményeznek.

Jellemző a közvetítő és az üzleti kapcsolat többi szereplője közötti elégtelen együttműködés, kommunikáció, amely befolyásolja a hatékonyságot, amely kockázatot növelő tényezőnek minősül. Továbbá, jelen szektor különösen "profitorientált" lehet a főként jutalékokon alapuló javadalmazási rendszere miatt, amely következtében sérülhet a pénzmosás elleni küzdelemnek való megfelelés.

- a. A pénzügyi közvetítői szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A szektorra nem jellemző a külföldi érintettség, tipikusan magyar ügyfelekkel rendelkeznek a szektorhoz tartozó közvetítők.

Az MNB értékelése alapján a pénzügyi közvetítő szektor Kevésbé jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik.

Inherens kockázat: Kevésbé jelentős

3. Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések

Az MNB a többes kiemelt közvetítők és alkuszok általi ellenőrzések megfelelőségét és minőségét tekintve a pénzügyi közvetítők egészére kiterjedő, az egyes üzleti kapcsolatokra alkalmazott kockázatértékelést minősíti gyengének. Az MNB kockázatot az ügyfelek kockázatértékelésével, a gyanús tranzakciók jelentésével, valamint az oktatással és a tudatossággal kapcsolatban azonosított.

A pénzügyi közvetítői tevékenységet az MNB jellemzően folyamatos felügyelés keretében, illetve off-site jellegű vizsgálatokkal ellenőrzi. Az MNB a pénzügyi közvetítői szektort a közvetítők ügyfeleitől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli, felmerülő kockázati jelzés alapján ellenőrzi. Az MNB a szektort tekintve – a kockázatalapú megközelítésre, illetve a Kevésbé jelentős inherens kockázatra figyelemmel – csekély a rendelkezésre álló felügyeleti tapasztalata.

Megjegyzendő, hogy a pénzügyi közvetítői szektor gyanús tranzakciókhoz kapcsolódó bejelentéseik száma a többi szektoréhoz viszonyítva alacsonyabb, azonban ez a Kevésbé jelentős inherens kockázati besorolásra tekintettel nem nevezhető szokatlannak, így kockázatot növelő tényezőnek.

Ez idáig az MNB-nek olyan kockázatot növelő tényező nem jutott a tudomására, amely hatással lenne az inherens kockázati tényezőre, annak eltérítését indokolná.

4. Maradványkockázat

Az MNB mérlegelve a szektornál részletezetteket a maradványkockázatot Kevésbé jelentősnek értékeli. Az inherens kockázati besorolás megegyezik a maradványkockázattal.

Maradványkockázat: Kevésbé jelentős

3.16. Pénzfeldolgozók³⁴

1. A szektor méretére, tevékenységi körére és összetettségére vonatkozó információk összesített formában

Az MNB Magyarországon AML/CFT felügyeletet összesen 3 és 5 közötti pénzfeldolgozó felett gyakorol. A pénzfeldolgozási tevékenységhez, mint kiegészítő pénzügyi szolgáltatás üzletszerű végzéséhez az MNB engedélyre szükséges.

2. Inherens kockázatértékelés

a. A pénzfeldolgozói szektorban rejlő ML/TF kockázati tényezők

Az MNB az értékesítési csatornáknak, a földrajzi kiterjedtségben, az ügyfelekben, illetve a termékekben/szolgáltatásokban rejlő kockázatokat Kevésbé jelentősnek értékelte.

Kockázat megnevezése	Kockázati érték
Termék/szolgáltatás	Kevésbé jelentős
Ügyfél	Kevésbé jelentős
Földrajzi	Kevésbé jelentős
Értékesítési csatorna	Kevésbé jelentős

Kockázatsökkentő tényező, hogy a készpénz feldolgozási folyamat során a feldolgozott készpénzhez már nem köthető közvetlenül az ügyfélhez. A pénzfeldolgozók ugyanis jellemzően Magyarország területén működő hitelintézetek megbízásából járnak el, azaz szempontjukból a hitelintézet tekinthető ügyfélnek. Előfordul, hogy közvetlenül olyan személy a pénzfeldolgozó ügyfele, ahol a készpénz (jellemzően árukereskedelmi tevékenységhez kapcsolódóan) az ügyfél birtokába jut, azonban ezen esetek száma igen alacsony és ez esetben is inkább a pénzzzállítási, mint a pénzfeldolgozási tevékenység során kerülhet a Pénzfeldolgozó birtokába olyan adat, tény, körülmény, ami pénzmosás gyanújára utalhat.

Jelen szektor kevésbé van kitéve ML/TF kockázatoknak azonban jelen szektorra is általánosságban elmondható az erőforrásalapú megközelítés jelenléte, illetve a kockázatalapú megközelítést segítő politikák, eljárások hiánya.

b. A pénzfeldolgozói szektorban rejlő, határokon átnyúló ML/TF kockázatok

A szektorra nem jellemző a külföldi érintettség, tipikusan magyar ügyfelekkel rendelkeznek a szektorhoz tartozó pénzfeldolgozók.

Az MNB értékelése alapján a pénzfeldolgozó szektorban Kevésbé jelentős inherens kockázati értékkel rendelkezik.

Inherens kockázat: Kevésbé jelentős

³⁴ A Hpt. 6. § (1) 85. pontja szerinti tevékenység végzését jelenti.

3. Az ellenőrzések minősége, felügyeleti tevékenység, azonosított jogsértések

A pénzfeldolgozói tevékenységet az MNB jellemzően folyamatos felügyelés keretében, illetve off-site jellegű vizsgálatokkal ellenőrzi. Az MNB folyamatos felügyelés keretében, a pénzfeldolgozók ügyfeleitől, illetve társhatóságoktól érkező panaszok és sajtófigyelés során szerzett információk alapján felügyeli, felmerülő kockázati jelzés alapján ellenőrzi a pénzfeldolgozókat. Az MNB-nek a szektort tekintve – a kockázatalapú megközelítésre, illetve a Kevésbé jelentős inherens kockázatra figyelemmel – csekély a rendelkezésre álló felügyeleti tapasztalata.

Megjegyzendő, hogy a pénzfeldolgozók gyanús tranzakciókhoz kapcsolódó bejelentéseik száma a többi szektoréhoz viszonyítva alacsonyabb, azonban ez a Kevésbé jelentős inherens kockázati besorolásra tekintettel nem nevezhető szokatlannak, így kockázatot növelő tényezőnek.

Ez idáig az MNB-nek olyan kockázatot növelő tényező nem jutott a tudomására, amely hatással lenne az inherens kockázati tényezőre, annak eltérítését indokolná.

4. Maradványkockázat

Az MNB mérlegelve a szektornál részletezetteket a maradványkockázatot a maradványkockázatot Kevésbé jelentősnek értékeli. Az inherens kockázati besorolás megegyezik a maradványkockázattal.

Maradványkockázat:

Kevésbé jelentős

4. ÖSSZEGZÉS

Jelen kockázattértékelés 3. pontjában részletezett kockázattértékelés eredményét, a szektorok, az alszektorok és az al-alszektorok inherens- és maradványkockázatát az alábbi táblázat szemlélteti.

Szektor/alszektor/al-alszektor	Inherens kockázat	Maradványkockázat
1. Hitelintézetek	Nagyon jelentős	Nagyon jelentős
- Szakosított hitelintézet	Jelentős	Jelentős
- AML/CFT kollégium mellett működő külföldi érintettségű csoporttag	Jelentős	Jelentős
2. Pénzforgalmi intézmények	Jelentős	Jelentős
- Fizetési számla vezetés tevékenységet nem végző pénzforgalmi intézmény	Mérsékelten jelentős	Mérsékelten jelentős
- Fizetés-kezdemenyezési szolgáltatók (PISP)	Mérsékelten jelentős	Mérsékelten jelentős
- Számlainformációs szolgáltatók (AISP)	Kevésbé jelentős	Kevésbé jelentős
3. Elektronikuspénz-kibocsátó szolgáltatók	Mérsékelten jelentős	Mérsékelten jelentős
4. Pénzváltó irodák	Jelentős	Mérsékelten jelentős
5. Befektetési vállalkozások	Mérsékelten jelentős	Mérsékelten jelentős
6. Kollektív befektetési vállalkozások/alapkezelők	Mérsékelten jelentős	Mérsékelten jelentős
7. Pénzügyi szolgáltatók	Mérsékelten jelentős	Mérsékelten jelentős
8. Életbiztosítók	Mérsékelten jelentős	Mérsékelten jelentős
9. Életbiztosítás közvetítők	Kevésbé jelentős	Kevésbé jelentős
- Biztosítási alkusz	Kevésbé jelentős	Kevésbé jelentős
- Biztosítási többes ügynök	Kevésbé jelentős	Kevésbé jelentős
- Biztosításközvetítő fióktelep	Kevésbé jelentős	Kevésbé jelentős
10. Bizalmi vagyonkezelők	Nagyon jelentős	Nagyon jelentős
- üzletszerű bizalmi vagyonkezelők	Nagyon jelentős	Nagyon jelentős
- nem üzletszerű bizalmi vagyonkezelők	Nagyon jelentős	Jelentős
11. Pénztárak	Kevésbé jelentős	Kevésbé jelentős
12. Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatók	Kevésbé jelentős	Kevésbé jelentős
13. Utalvány-kibocsátók	Kevésbé jelentős	Kevésbé jelentős
14. Piacműködtetők	Kevésbé jelentős	Kevésbé jelentős
15. Pénzpiaci közvetítők	Kevésbé jelentős	Kevésbé jelentős
16. Pénzfeldolgozók	Kevésbé jelentős	Kevésbé jelentős